



د افغانستان بانک

بانک

د افغانستان بانک خپرونه

شپږم کال، دوه شپږمه مخکې، د زمري میاشت



زراعت یکی از سکتور های مهم رشد اقتصادی در کشور

د افغانستان بانک مشرتابه پلاوی او کارکوونکي؛ د کوچني اختر (د عبادتونو، برکتونو، رحمتونو او د بخښنې میاشتې د جشن) د رارسیدو او له فرصت څخه په ګټې اخیستنې سره، د زمري ۲۸ مې (د هېواد د خپلواکۍ درې نوي مې کالیزې) له امله تاسو ته د زړه له کومې مبارکي وایي او د لوی خدای (ج) له درباره ټولو افغانانو ته د ژوند په بیلا بیلو برخو کې د نیکمرغۍ او لا بریالیتوب هیله کوي.

د افغانستان بانک خبرتیا

د افغانستان بانک د قانون د درې دېرشمې مادې مطابق د افغانستان رایجې پیسې او پولې واحد افغانی دی، له همدې امله د ټولو افغانانو، دولتي او خصوصي ادارو او مؤسسو څخه غوښتل کېږي خو په قرار دادونو، نورو معاملو او په اقتصادي راکړو او ورکړو کې له افغانیو کارواخلي، ځکه چې د افغانی مبادلوي ارزښت یو له با ثباته پولې ارزښتونو څخه ګڼل کېږي او د اقتصادي برنامو جوړونو په ثبات کې ګټور رول لوبوي.

اطلاعه د افغانستان بانک

مطابق ماده سی و سوم قانون د افغانستان بانک پول رایج و واحد پولی افغانستان افغانی است، بناً از عموم افغانها، دواير و مؤسسات دولتي و خصوصي آرزومندیم تا در قرار داد ها و سایر معاملات و داد و ستد های اقتصادی، پول افغانی را ترجیح دهند، چون ارزش مبادلله وی افغانی از با ثبات ترین ارزش های پولی بوده و در ثبات برنامه ریزی های اقتصادی نقش مفید را بازی می نماید.

بانک

صاحب امتیاز: د افغانستان بانک

مدیر مسوول: یما عقیف

گزارشگران: عبداللطیف بایانی و عبدالحفیظ شاهین

دیزاین: مدیریت نشرات

فوتوژونالیست: زیرک ملیا

آدرس: آمریت عمومی اسناد و ارتباط، د افغانستان بانک

تلفون: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۳۸۱۵ / ۲۱۰۴۷۶۱

فکس: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۰۳۰۵

پست الکترونیکی: magazine@centralbank.gov.af

صفحه الکترونیکی: www.centralbank.gov.af

د دې گڼې مطالب

یاد آوری: به غیر از سر مقاله که دیدگاه رسمی د افغانستان بانک است، مسوولیت مضامین و مقالات دیگر به نویسندگان آن بر میگردد، همچنان استفاده از تصاویر مجله بانک با ذکر مأخذ مجاز است.



انتقال خط لوله تاپي؛ منبع خوب عايداتي برای افغانستان

افغانستان بعد از سپري نمودن سه دهه جنگ که در اثر آن اقتصاد کشور کاملاً تضعيف گرديد و اکثریت زیرساخت ها و منابع عايداتي آن از بين رفت، فعلاً دارای منابع عايداتي محدود می باشد که در حال حاضر نسبت محدود بودن منابع عايداتي اکثر مصارف خویشرا از کمک های جامعه بين المللی تأمین می نماید و همچنان تعدادی از مردم این کشور، نسبت عدم کار و شغل از بیکاری و فقر نیز در امان نمی باشند و باید گفت که این کشور گاز مورد نیاز مصرفی خود را از کشورهای همسایه خریداری نموده و آنرا به قیمت گزاف و مشکلات فراوان توريد می نماید.

افغانستان منحيث پل ارتباطی میان کشورهای آسیای میانه و جنوب آسیا، یگانه راه کوتاه جهت احداث و انتقال پایپ لاین گاز ترکمنستان به پاکستان و هند می باشد که از این طریق کشور می تواند تا در پهلوی سایر منابع عايداتي خود، منفعت خوبی را نیز بدست بیاورد. احداث خط لوله تاپي یکی از بهترین نمونه های همکاری اقتصادی منطقوی به شمار میرود و یک ابتکار مهم برای ایجاد اعتماد میان کشورهای عضو تلقی می گردد. خط لوله تاپي از کشورهای ترکمنستان، افغانستان، پاکستان و هند می گذرد، که قرارداد آن میان شرکت های گاز ترکمنستان، سیستم دولتی گاز پاکستان و شرکت گاز هند عقد گرديد است و طول مجموعی آن به ۱۸۰۰ کیلو متر میرسد که حدود ۷۵۰ کیلو متر آن از افغانستان می گذرد. این پروژه یک پروژه مهم و منبع خوب عايداتي در پهلوی سایر منابع عايداتي افغانستان محسوب گردیده که نقش بسیار مؤثري را در آینده اقتصادی کشور بازی خواهد نمود.

توافقنامه این پروژه بعد از یک سلسله چالش ها، بحث ها و مشکلات فراوان در چند سال گذشته، روز چهارشنبه ۱۱ اسد سالروان در حضور جلالتماب رئیس جمهور اسلامی افغانستان توسط مقامات هند و پاکستان با مقامات ترکمنستان امضاء و منظور گردید. هزینه این پروژه ۱۸۰۰ کیلو متری خط لوله گاز به ۷.۶ میلیارد دالر بالغ می گردد که در ظرف پنج سال تکمیل و به بهره برداری گذاشته خواهد شد.

این پروژه از یک طرف باعث تأمین صلح و ثبات منطقوی گردیده و از سوی دیگر، منفعت زیادی را نصیب اقتصاد تمام اعضای تاپي بخصوص اقتصاد نو پای کشور عزیز ما خواهد نمود.

افغانستان از جمله ۳۳ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی ترکمنستان، پنج میلیارد متر مکعب را جهت رفع نیازمندی ها و احتیاجات دولت و مردم افغانستان می تواند خریداری نماید، که این امر از یک طرف باعث کاهش قیمت ها و از طرف دیگر می تواند زمینه احتکار و انحصار گاز را در کشور بگیرد، با احداث این خط لوله، زمینه کار برای هزاران کارگر افغان که در جاده ها مصروف دریافت کار می باشند مهیا خواهد گردید. همچنان از مدرک حق العبور این پایپ لاین، افغانستان سالانه میلیون ها دالر عاید بدست خواهد آورد که سبب افزایش در عواید کشور شده و با مصرف آن در بخش های تولیدی، میتوان شاهد رشد و انکشاف اقتصادی و همچنان ثبات آن در کشور بود.

د افغانستان د بانکدارۍ قانون

د موجود و شرکتونو لپاره جواز د ورکړې کړتلاړه

نهمه ماده:

(۱) شرکتونو کولای شي د غوښتنلیک او تأییدي مدرکونو په وړاندې کولو سره چې د شرکت د تاسیس او ثبت بنکارندوی وي او د دې قانون په دوولسمه ماده کې د درج شوو حکمونو او د د افغانستان بانک له صادرې شوې مقرري سره مطابقت ولري، له د افغانستان بانک څخه د جواز د ترلاسه کولو غوښتنه وکړي. د غوښتنلیک په جريان کې، د د افغانستان بانک کولای شي د غوښتنلیک په ملاتړ کې د نورو اضافي مستندو مدارکو غوښتنه هم وکړي.

(۲) د د افغانستان بانک د بانکدارۍ د جواز د غوښتنلیک له ترلاسه کولو او د بانک د مالکینو او وړاندیز شوو مدیرانو سره له کتنې او غوښتنلیک او وړاندې شوو تأییدي مدرکونو له بشپړوالي څخه د ډاډ له ترلاسه کولو وروسته، موضوع په لیکې توگه غوښتنلیک ورکونکي ته خبر ورکوي او د دې قانون د اتمې مادې په (۳-۴ او ۵) فقره کې درج شوي حکمونه تطبیقوي. د ورکړې وړ پانگه نه شي کېدای له هغې حداقل الزامي پانگې څخه چې د د افغانستان بانک ټاکلې ده، زیاته وي.

د بانکونو د فروعو او د نماینده گڼو د دفترونو لپاره د جواز لیکونو د ورکولو کړنلاره

لسمه ماده:

(۱) - داخلي بانک نه شي کولای، داخلي فرع یا غیر مېشته فرع یا د غیر مېشتې نمایندگي دفتر او همدارنگه غیر مېشت بانک نشي کولای داخلي فرع یا داخلي نمایندگي دفتر د د افغانستان بانک له صادر شوي اجازه لیک پرته جوړ کړي.

(۲) - د بانک د فرع یا نمایندگي د دفتر لپاره د اجازه لیک صادرېدل د غوښتنلیک او تأییدي مدرکونو په وړاندې کولو سره چې د دې قانون په دوولسمه ماده کې درج شوو شرایطو لرونکي وي د د افغانستان بانک لخوا صورت مومي، د افغانستان بانک کولای شي د غوښتنلیک په ملاتړ نور مستند اضافي مدرکونه هم وغواړي.

(۳) - د د افغانستان بانک د فرع یا د نمایندگي د دفتر د اجازه لیک د غوښتنلیک له ترلاسه کولو او د بانک له مالکینو او وړاندیز شوو مدیرانو سره له کتنې او د غوښتنلیک او وړاندې شوو تأییدي مدرکونو له بشپړوالي څخه د ډاډ له ترلاسه کولو وروسته، د موضوع په هکله په لیکلي توگه غوښتنلیک ورکونکي ته خبر ورکوي.

(۴) - د د افغانستان بانک مکلف دي. د دې مادې په (۳) فقره کې د درج شوې خبرتیا له نېټې وروسته د غوښتنلیک د تصویبولو یا ردولو په هکله تصمیم ونیسي او یو نقل یې

غوښتنلیک ورکونکي ته ولېږي. د غوښتنلیک د تصویبولو په صورت کې، جواز لیک فوراً صادرېږي او د فعالیتونو ماهیت، حدود او شرایط چې له غوښتنلیک سره ضمیمه کېږي، د دلایلو په وړاندې کولو سره توضیح کېږي.

د غوښتنلیک د ردولو په صورت کې، د هغه دلایل هم د د افغانستان بانک لخوا وړاندې کېږي.

(۵) - د داخلي غیر مېشت بانک فروع یا نمایندگي دفتر ته اجازه لیک نه صادرېږي، خو دا چې د د افغانستان بانک د هغه هېواد د بانکونو له تنظیموونکي سره چې دفتر هلته جوړېږي، له سلا وروسته د هغو په واسطه د دفتر د اغیزمنې څارنې ډاډ له د افغانستان بانک سره په نږدې همکارۍ کې ترلاسه کړي.

د بهرنیو بانکونو له تنظیموونکي سره همکارۍ یوولسمه ماده:

د غیر مېشت بانکونو تابع شرکتونو ته د بانکدارۍ جواز یا د غیر مېشت داخلي بانکونو فروعو او د نمایندگيو د دفترنو ته اجازه لیکونه په د هغه صورت کې صادرېدلي شي چې د د افغانستان بانک او بهرنیو واکمنو نظارت کونکو مراجعو تر منځ د بانک یا غیر مېشت بانکي شرکت، تابع شرکت، فرع یا د نمایندگي د دفتر د ادارې، فعالیت او مالي شرایطو په هکله د واک، مسؤلیت او د اطلاعاتو د تبادلې د حدود و د ټاکلو په اړه د همکارۍ موافقه لیک لاسلیک شوی وي.

نگاهي بر رشد اقتصادي افغانستان

يما عفيف

گزارش ها و پيش بيني هاي خود رشد اقتصادي افغانستان را تا سال ۲۰۲۵ حدود ۵ درصد اعلان نموده است و نماينده بانک جهاني دهه پيشرو را براي افغانها دهه فرصت ها و توقعات ناميده و مدعي گرديده است که اگر توجه در بخش هاي زراعت و منابع طبيعي افغانستان افزايش يابد طبعاً باعث بهبود اقتصاد اين کشور شده و اميد ميرود که با توجه به منابع طبيعي ميزان رشد

اقتصادي افغانستان به ۶.۷ درصد برسد. همچنان ميتوان گفت که حسب برنامه تسهيل تمديد کريدت ۱۱ که روي دست گرفته شده با وجود تقليل احتمالي در کمک هاي مالي جامعه بين المللي، رشد حقيقي اقتصادي کشور بين ۶-۷ فيصد براي سه سال آينده تخمين شده است و اين رشد اقتصادي و پايدار در سکتور هاي غير زراعت وسعت داده خواهد شد، توجه به سکتور هاي صنعت، خدمات و سرمايه گذاري در معادن کشور که از اميد هاي اقتصادي آينده کشور محسوب مي شود و توسعه آنها باعث رونق، شکوفايي و رشد اقتصادي کشور خواهد شد؛ از اهميت فراواني برخوردار است.

توجه به سکتور هاي مهم اقتصادي افغانستان، يعني پروژه هاي زيربنايي که در صدر برنامه هاي دولت جمهوري اسلامي افغانستان از سال ۲۰۱۲-۲۰۱۴ و دهه بعد از آن (۲۰۱۵-۲۰۲۵) قرار دارد، باعث افزايش چشمگير رشد اقتصادي خواهد شد، توجه به سکتور زراعت که در توليد ناخالص داخلي

افغانستان بعد از سپري کردن سه دهه جنگ، طی دهه اخير بنا بر وسعت فعاليت هاي اقتصادي در سکتور هاي مختلف توانسته است تا رشد اقتصادي نسبتاً خوبي داشته باشد، علت اصلي اين رشد اقتصادي عمدتاً مربوط به سرمايه گذاري هاي بيشتري در سکتور هاي صنعت و خدمات بوده و نقش مساعدت هاي بين المللي نيز در آن بي تأثير نبوده است.

بنا بر کاهش مساعدت هاي بين المللي و کاهش حاصلات زراعتي به خاطر خشکسالي نسبت به ميزان تخمين شده، رشد اقتصادي کشور در سال ۱۳۹۰ به ۵.۷ درصد توسط صندوق بين المللي پول تخمين گرديده است. در حالیکه طی دهه اخير نرخ اوسط رشد اقتصادي افغانستان تقريباً در حدود ۱۲ درصد برآورده شده است. رشد اقتصادي ۵.۷ درصد براي اقتصاد نوپاي افغانستان در حال حاضر رشد کند ولي در دراز مدت رشد خوبي خواهد بود.

قابل يادآور است که که سهم سکتور هاي صنعت و خدمات در رشد اقتصاد کشور طی دهه اخير روبه افزايش بوده و سهم سکتور زراعت منحيث يکي از سکتور هاي مهم در کشور که اکثريت مردم در آن مصروف کشت و زرع محصولات متنوع زراعتي اند با در نظر داشت آب و هوا و کاهش باران هاي موسمي در نوسان بوده است.

در همين حال بانک جهاني در تازه ترين



تجارت، ترانزیت و ... سبب رشد اقتصادی باثبات تر خواهد شد.

سکتورهای صنعت و خدمات نیز در طول دهه اخیر نقش ارزنده یی را در تولید ناخالص داخلی ایفاء نموده و در آینده نیز نقش آنها در اقتصاد کشور مهم تلقی می گردد، با توسعه و افزایش سرمایه گذاری ها در بخش های مختلف صنعتی و خدماتی زیربناهای اقتصادی تقویه و به سهم خویش در رشد اقتصادی کشور رول بس ارزنده یی را ایفاء خواهند نمود.

کنفرانس توکیو که در ماه سرطان ۱۳۹۱ در شهر توکیو پایتخت کشور جاپان دایر گردید جامعه جهانی تعهد اش را مبنی بر کمک ۱۶ میلیارد دالر ابراز نمود که مبلغ متذکره در امور زیربنایی مانند: انکشاف زراعت، انکشاف دهات، انرژی، معادن، انکشاف سکتور خصوصی، ترانسپورت به شمول خط آهن و انکشاف زیربنا های اساسی به مصرف می رسد که در حقیقت جهت دستیابی به خودکفایی و ثبات اقتصادی و بالاخره سبب رشد اقتصادی کشور شده می تواند.

بطور خلاصه میتوان گفت که سرمایه گذاری در تمام بخش های اقتصادی و توجه به زیر ساخت ها، امنیت، سیاست، مدیریت، حمایت از سرمایه گذاری، جلب سرمایه گذاری، حمایت از تولیدات داخلی و ... متغیر های اند که تقویه آنها سبب تقویه اقتصاد ملی، ثبات اقتصادی و رشد اقتصاد شده که نتایج حاصله از آن میتواند کشور را به سوی پیشرفت و انکشاف اقتصاد سوق دهد و کشور عزیز ما نرخ رشد اقتصادی خوبی را در سالهای آینده تجربه کند.

آن رشد اقتصادی کشور را از حد تعیین شده آن افزایش و کشور را به سوی توسعه و در زمره کشورهای قرار دهد که دارای نرخ رشد اقتصادی خوبی هستند. ایجاد زیربنا ها نیز بالندگی و رشد



اقتصادی کشور را در پی داشته و دولت جمهوری اسلامی افغانستان در صدد آن است تا زیربناهای اقتصادی را جهت آینده کشور هرچه بیشتر از پیش تقویت بخشد، چنانچه ما در این اواخر شاهد افتتاح پروژه ایجاد بند برق در ولسوالی شکرده ولایت کابل بودیم که با تکمیل پروژه فوق، زمینه آبیاری زمین های زراعتی مهیا و همچنان باعث تأمین برق مورد نیاز منطقه و شرکت های صنعتی نیز شده و ایجاد چنین زیربنا های اقتصادی و سایر زیربنا ها مانند استخراج معادن، ترانسپورت، شاهراه ها، انرژی، آموزش بخصوص آموزش در زمینه اقتصادی و مدیریت و بلند بردن مهارت های فنی در عرصه سرمایه گذاری،

نقش مهم دارد یک امر حتمی و ضروری جهت رشد اقتصاد ملی محسوب می گردد، چون افغانستان دارای جغرافیایی خوب اقتصادی و آب های فراوان است و در حدود اضافه از ۷۵٪ مردم افغانستان در

این سکتور مصروف فعالیت اند، با میکانیزه نمودن زراعت میتوان حاصلات را هر چه بیشتر از پیش افزایش و از این طریق ضروریات و نیازهای داخلی کشور را مرفوع و از تورید بیش از حد مواد غذایی و اولیه از کشور های دیگر جلوگیری بعمل آورد.

معادن نیز در تولید ناخالص داخلی کشور نقش داشته و یک امر حیاتی در انکشاف اقتصاد نوپای افغانستان محسوب می گردد، دولت افغانستان با استفاده از فرصتی که الی سال ۲۰۲۵ دارد میتواند با استخراج فنی و تخنیکی معادن که جزء از پشتوانه قوی آینده اقتصاد کشور می باشد و با بهره برداری دقیق و عواید حاصله از



روند ترویج پول افغانی در دهه گذشته

یما عقیف

مبادله در مقابل سایر ارزها افزایش یافت که افزایش ارزش پول افغانی، سبب افزایش اعتماد مردم به پول جدید گردید و استفاده از آن به جای اسعار خارجی آهسته آهسته سیر صعودی را پیمود.

د افغانستان بانک به منظور ترویج و استفاده از پول افغانی در معاملات اقتصادی سعی و کوشش ورزیده تا از طریق تبلیغات تلویزیونی، رادیویی، چاپی، نشر ابلاغیه ها و اعلانات از طریق مجله بانک و تدویر ورکشاپ های آموزشی در زونها توسط مسوولین زونها و سایر ابزار، مردم را تشویق و ترغیب به استفاده از پول افغانی در معاملات و داد ستد های اقتصادی نماید، زیرا ترویج پول افغانی سبب ثبات بیشتر سیستم پولی شده و در نتیجه در ثبات اقتصادی مؤثر و مفید واقع می گردد.

با در نظر داشت وضعیت نامناسب اقتصادی در چند دهه گذشته و موجودیت انارشیزم پولی ناشی از تعدد بانکوت های متنوع با ارزش های گوناگون که صدمه سختی به ارزش پول و اقتصاد کشور ما وارد نموده بود و همچنان اقتصاد کشور را به تورم (انفلاسیون) مواجه ساخته بود، به این منظور باور و اعتماد مردم به ارزش پول افغانی در حکومت های گذشته کاهش و آنها به خاطر مصون بودن دارایی و سرمایه خود مجبور به استفاده از اسعار خارجی شده بودند. ◀

با توشیح قانون د افغانستان بانک و اصلاحات در سیستم بانکداری افغانستان در دهه گذشته، د افغانستان بانک منحیث بانک مرکزی افغانستان مطابق وظایفی که قانون به آن محول نموده است، گام هایی را به منظور اصلاحات و ریفرم پولی و حذف سه صفر از واحد پول ملی کشور گذاشت و بر اساس آن دست به چاپ و نشر پول جدید زد، که این امر به بحران پولی سه دهه گذشته که دامنگیر اقتصاد این کشور شده بود نقطه پایان گذاشت. پول جدید جاگزین بانکوتهای قبلی که با ارزش های متفاوت و گوناگون موجود بود گردید، نرخ تورم کاهش و نرخ

یافت و بالاخره آمار موجود از سالهای ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ به ترتیب هم ۵۴۰۶۸ و ۶۰۱۶۴ ملیون افغانی ثبت گردیده است که بدون شک نشان دهنده ثبات و ترویج پول افغانی در برابر سایر ارزها به شمار می رود.

چند سال قبل تمام کارت های اعتباری شرکت های مخابراتی در کشور به دالر امریکایی به فروش می رسید ولی نظر به سعی و تلاش د افغانستان بانک و احساس خوب شرکت های مخابراتی افغانستان فعلاً تمام کارت های اعتباری این شرکت به پول افغانی به بازار های کشور عرضه می گردد.

همچنان شرکت ها و فروشگاه های بزرگ سامان آلات برقی از قبیل، تلویزیون، دیش آنتن، مایل و سایر اجناس الکترونیکی در مرکز و سایر ولایات اجناس خود را به دالر عرضه می نمودند که فعلاً نظر به سعی و تلاش فراوان بانک مرکزی و همکاری ادارات مجری قانون اجناس خود را به پول افغانی به فروش می رسانند و آنها خود پی برده اند که پول افغانی هويت ملی آنها و همچنان نظر به بعضی از اسعار در معاملات اقتصادی دارای ارزش ثابت بوده و در معاملات باعث نفع بیشتر شان واقع می گردد.

به همین ترتیب نظر به سال های قبل اکثر معاملات در مرکز و ولایات مثل خرید و فروش زمین، آپارتمان، موتر و غیره که قبلاً به دالر و دیگر اسعار صورت می گرفت به پول افغانی انجام می شود، اما این پروسه یک پروسه طولانی و متداوم بوده که به تلاش و همکاری همه مردم افغانستان نیاز دارد.



ما مکلفیت داریم تا از کار برد اسعار جلوگیری نماییم و مطابق ماده سی و سوم قانون د افغانستان بانک که پول رایج و واحد پولی کشور افغانی است، عمل نموده و مسوولیت خود را در زمینه ارزش های هویتی خود در سایر بخش ها بخصوص ترویج هر چه بیشتر پول افغانی انجام دهیم و اجازه ندهیم تا فرهنگ و اسعاری خارجی سبب بی اعتمادی به پول افغانی که نمادی از فرهنگ و هويت ملی ماست، گردد.

ولی با نشر پول جدید در دهه گذشته اعتماد مردم به پول ملی شان بیشتر گردید و مردم به این باور رسیده اند که استفاده از پول افغانی در داد و ستدهای اقتصادی در پهلوی ارجگذاری به هويت اقتصادی کشور به سود معاملات اقتصادی و تجارتي شان نیز می باشد. چون ارزش مبادلوی افغانی در چند سال گذشته از با ارزش ترین و با ثبات ترین پولها بوده و طبعاً در ثبات برنامه ریزی های اقتصادی نقش مفید و مؤثری را بازی می نماید.

د افغانستان بانک طی سالهای اخیر با وجود چالش های موجود در کشور خصوصاً در ساحات نا امن مثل ولایات جنوب و جنوب شرق و بعضی از ساحات غرب افغانستان که به جای پول افغانی از کلدان پاکستان، تومان ایران و در بعضی مناطق در معاملات از دالر امریکایی استفاده صورت می گرفت. بعضی از دستاورد های شگرفی در راستای ترویج پول افغانی نیز داشته است.

روند سپرده گذاری مردم در نظام بانکی کشور یکی از مثال های آن است که روند ترویج پول افغانی را در سالهای قبل نشان میدهد، در سال ۱۳۸۶ سپرده های مردم به پول افغانی به مبلغ ۱۳۴۵۷ ملیون افغانی می رسید که در سالهای ۱۳۸۷ و ۱۳۸۸ بالترتیب به ۴۹۰۲۸ ملیون افغانی و ۴۸۶۱۷ ملیون افغانی افزایش

سالمې اقتصادي پاليسي او اقتصادي پرمختيا



څېړنوال عبدالحكيم راميار

هيوادونه د خپلو وگړو د ژوند د بيلابيلو اړخونو د بدلون او ښه والي په خاطر بېلابېل سياستونه او کړنلارې لري چې په لنډ مهاله او اوږده مهاله به ښه جوړېږي. په عامه توگه پاليسي (سياست) د هغو

قانوني فني، اجرائوي پولي، مالي... تدبيرونو او معيارونو ټولگه ده چې د پلان کړل شويو موخو د تحقق له پاره شرايط او امکانات برابروي. دا ټولگه په خپل وار سره اقتصادي، سياسي او ټولنيزې برخې په بر کې نيسي. ټولنيزه پاليسي په ټولنيزو چارو کې د دولت د کړنو اصول او ضوابط څرگندوي.

اقتصادي سياست هغه رهنمودونه، تنظيم شوي موازين، هڅې او کړنې دي چې د اقتصادي ستونزو د حل کولو او اقتصادي موخو ته د رسيدو په خاطر د دولت په کچه جوړې او عملي کيږي. د معمول په توگه د يوه هيواد دودې او پراختيا په خاطر لويې او کلي پاليسۍ او ستراتيژيگانې جوړې او پلې کيږي. اړينه ده چې جوړ شوي سياستونه (پاليسۍ) بايد دينامیک او د شرايطو له بدلون سره د همغږۍ ځانگړنې ولري، يانې چې يوازې د انفعالي خاصيت درلودونکي نه، بلکې يوه تنظيم شوې پرمختيايي کړنلاره وي او د ټولني د بدلونونو په صورت کې څه نا څه اړتياوو او غوښتنو ته ځواب وويلى شي او يو هر اړخيز تل پاتې بهير وي. همدا راز د ضرورت په وخت کې د هغه په اډانه کې د نويو پرېکړو او وسيلو کارول ممکن وي. د اقتصادي کارپوهانو په نظر اقتصادي سياست د ټولني ټول اقتصاد او يا د هغې يوې برخې ته د نظر وړ بڼه ورکول دي چې په خپل وار سره د يوې ټولگې په توگه د اقتصادي سيستم پاليسي، د اقتصادي جوړښت پاليسي او د اقتصادي بهيرونو پاليسي په ځان کې نغاړي.

د اقتصادي سيستم پاليسي دا سوال راپيدا کوي چې څوک د اقتصادي بيلو عاملانو کړنې سره همغږې کړي، د بازار د اقتصاد اصول او که اداري (متمركز پلان) اقتصاد؟ په دې لړ کې د بازار د اصولو سيستم اقتصادي عاملانو ته د تصميم نيونې او کړنو د ډيرو وسيلو د کارولو امکان ورکوي په داسې حال کې چې په متمركز (پلان شوي) اقتصادي سيستم کې د اقتصادي عاملانو واکونه محدود او د لوړو مرکزي مقاماتو د فيصلو تابع وي.

د اقتصادي جوړښت پاليسي د اقتصاد د بيلابيلو برخو او څانگو د پراختيا او ودې په چوپړ کې وي او په دې لړ کې د شرايطو، امکاناتو او لومړيتوبو پر بنا پرېکړې او تصميمونه نيول کيږي.

د اقتصادي بهيرونو پاليسیگانې اقتصادي لنډ مهاله پيښو او بدلونو لکه د بازار نوسانونو او نور ته پام لري.

د اقتصادي پاليسيو علم د اقتصادي سياست د نظر وړ ليدلوري مطالعه او تر بحث لاندې نيول دي. دا علم هڅه کوي د هر څه نه مخکې موجود او په عمل کې تر لاسه شوي واقعيتونه په منظمه توگه بيان او درجه بندي کړي. په دې اړوند بل گام د موخو او د هغوی ترمنځ د اړيکو تحليل دی چې په ترڅ کې يې د تطبيق په خاطر د کارول شويو وسيلو پايلې ارزول کيږي. د اقتصادي پاليسيو بې شميره مسلې په بېلابېلو زماني او مکاني بڼو بان دې د پېښېدو له کبله بيل او بدلون منونکي انځورونه وړاندې کوي، خو که

فلسفې، علمي بيلا بيلو نظرونو سره په تړاو کې بيل تعريفونه وړاندې او بيان شوي دي. اما هغه څه چې د انساني ژوند د بيلا بيلو اړخونو د پراختيا په باب په دې ټولو کې ليدل کيږي او د هغوی ټولو مرکزي ټکي بلل کيدای شي هغه د انساني ژوند مسله ده، چې په کې د اقتصادي او ټولنيز ژوند د کچې لوړيدل تر ټولو اړيني دي. په يوه هېواد کې د اقتصادي پراختيا په رامنځته کيدو سره په طبيعي توگه ټولنيز مثبت بدلونونه واقع کيږي چې په وگړو کې په خپل ځان او نورو باندې اعتماد او باور ژوندي کوي او د خوښي او تحرک روحيې پياوړې کوي او په پايله کې يې د تحرک، هڅو او کاروبار فضا منځته راځي، انساني ذهني او عملي غوړيدل پيلیږي، ټولنيز بنسټونه ځواکمن کيږي او د چارو څخه موثره گټه پورته کونه د وگړو په اخلاقي او قانوني وجيבו بدلېږي. وگړي قانون ته احترام کوي او د خپلو او نورو د حقونو وجايو مراعات کولو دود پراخېږي. په دې توگه ټولنه د هغو سياستونو او کړنلارو د پيدا کولو په لټه کې کيږي ترڅو دودى بهير د انساني پراختيا په موخه روان کړي او د ټولنيز عدالت د پراخولو او د پټ او برالا فقر او نا برابر يو سره د مبارزې له هڅو سره مرسته وکړي. همدا راز د هېواد پرمختگ د دې لامل کيږي چې په ټولنه کې د سياسي آزاديو، وگړنيز حاکميت، انساني حقونو او د تعلق او د ټولو د گډون د روحيې پر پياوړي کيدو تاکيد وشي او له دې لارې څخه د انساني او فني پانگونو د پياوړي کيدو شرايط منځته راشي.

څرنگه چې د هر هېواد اقتصادي او ټولنيز پرمختگ هغه مهال شونى دى چې اقتصادي ټولنيزې اوسياسي پاليسۍ او کړنلارې د يو سيستم او د اړيکو د ټولگي په توگه په يوه واحد چوکاټ کې طرحه او په يوه همغږي بهير کې پرمخ لاړې شي او سياسي موخې د اقتصادي او ټولنيزو لاسته راوړنو تابع او نتيجه وي نو په دې توگه د طرحه شويو کړنلارو د برياليتوب تمه هم کيدای شي.

په خواشينۍ سره ډير وختونه دا اړتيا په وروسته پاتې هېوادونو کې چې ټولنيز او مدني بنسټونه يې کمزوري وي او پر تصميم نيونکو او اجرائيو ارگانونو د خپل قدرت او اغيزو د تحميل توان نه لري لږ تر لاسه کيږي. په تيره بيا پر هغه ټولنه کې چې د خلکو د خوښې ضد دولتونه په قدرت کې وي چارواکي او اړونده ارگانونه ټولنيز او اقتصادي پروگرامونه د خپلو لنډ مهالو سياسي پروگرامونو او گټو پربنا ټاکي او ډير وختونه هم په پوهې او ناپوهې سره ټولگتې او اړين پروگرامونه له پامه غور ځوي.

په دې ارتباط د مرکزي بانک پروگرام او پاليسي په ټولو هېوادو؛ څه وروسته پاتې دي که پر مختللي، د هېواد د اقتصادي او ټولنيزو ښکارندو د سلامتيا او ثبات په خاطر ډير د پام وړ دي. څرنگه چې د نورو دندو سربيره د مرکزي بانک اصلي دنده د ملي پيسو د ارزښت ساتل او په ټولنه کې د تورم مخنيوى او کمول دي. نو به همدې خاطر ده چې بايد مرکزى بانک مستقل وي. تر څو د دولتونو د نامعقولو او غير قانوني موخو او خواستو تر اغيزو لاندې رانشي او د ټولنې د اقتصادي او ټولنيز ثبات په خاطر خپلې دندې په خپلواکه بڼه طرحه او عملي کړي. آن چې د مرکزي بانک د استقلال پلويان په دې آند دي چې بايد د مرکزى بانک ټول کارکونکي غير سياسي وي.

اما په پرمختللو هېوادونو کې چې په ټولنه کې د چارو په اړوند، ځواک، تصميم نيونې، اجرائت او نظارت د بيلا بيلو ادارو او ارگانونو ترمنځ په يوه متناسبه بڼه ويشل شوي وي.

د ظاهري انځور پر خلاف هغوى په يوه منطقي تړاو سره و څيړل شي معلومه به شي چې ټول يو بل ته ورته واحد جوړښت لري. نو په دې توگه د اقتصادي سياست هره ستراتيژي د دريو عناصرو وضعيت، موخو او وسيلو څخه جوړه شوې ده.

په ټوليزه توگه د موخو (هغه څه چې بايد تر لاسه شي) د لاسته راوړلو په خاطر بايد وضعيت (هغه څه چې اوس په لاس کې دى) په هر اړخيزه توگه وڅيړل شي او په ترڅ کې يې موخو ته د رسيدو په خاطر اړينې وسيلې او روشونه مالوم او وټاکل شي. ځکه چې د وضعيت او شرايطو عيني او هر اړخيزه څيړل، موخو ته د رسيدو په خاطر واټن لنډوي.

جوته ده چې د اقتصادي پاليسيو د جوړولو او عملي کولو موخه په ټولنه کې د ودې او پراختيا راوړل دي.

پرمختيا پيچلې او څو اړخيزه مقوله ده، چې د اقتصادي، فرهنگي، سياسي، اجتماعي، صنعتي، تکنالوژيکي او د ژوند د چاپيريال د چاروبڼه کيدل په برکې نيسي. د ټولنو د پرمختگ کچه په ډيرو لاملونو لکه د دولتونو د عامو تگلارو د ملتونو د تاريخي آرمان او د تفکر په څرنگوالي، انساني او طبيعي منابعو، د حکومتونو او وگړو د تړاو او اړيکو، پر فني پوهې د اکثريت وگړو د لاسرسۍ په کچه، په توليدي چارو کې د نوښتونو او رغيزو کارونو په خاطر د علمي، عملي او ښوونيزو مسلو په هڅونو او بالاخره په ملي او نړيوالو اړيکو پورې تړلې ده. د پراختيا په اړوند د بيلا بيلو آندونو، د ملتونو د ژوند د څرنگوالي د ژوند د جغرافيايي محيط او د هېواد

هر څوک د خپل قانوني ځواک او واک په چوکاټ کې د چارو په اړوند په تصميمونو کې ونډه اخلي او د خپل ځواک او ونډې په کچه د ځواب ويلو روحیه او احساس هم ورسره وي. مونږ چې د بيلابيلو لاملونو له کبله يو وروسته پاتې هېواد پاتې شوي يو. په دې اړوند زيات کار او پاملرنو ته اړتيا لرو. سره له دې چې مونږ په ځينو چارو لکه، معارف، مخابرات، لارې جوړونې، سپورت، روغتيا، رسنيو، نړيوالو اړيکو او نورو عرصو کې څه نا څه برياووې ترلاسه کړې دي، په څنگ کې يې په ډېرو برخو کې تشې او نيمگړتيا وې هم لرو. مونږ د ډېرو نورو هېوادونو په مقايسه چې نن ورځ يې د خپلو خلکو لپاره د ژوند بڼه شرايطو برابر کړي دي او په اقتصادي او ټولنيزو، فرهنگي او د علم او تکنالوژۍ په برخو کې بڼې برياوې لري، بڼه او ډير نور امکانات لرو. د طبيعي پراخه زيرمو، بڼې هوا، بڼو ځمکو او د کار د مستعد ځواک خاوندان يو نو اړينه ده چې د دې حالت څخه د وتلو په خاطر سره فکر وکړو، ټول، څه دولت دی او که خصوصي سکتور او يا هم انفرادی وگړی په خپلو کړنو او عملونو باندې له سره کتنه وکړو. ملي او ټولنيزې گټې د خپلو سياسي، شخصي، کورني، تنظيمي او سمتي گټو څخه لوړې و بولو او خپل ملي او وطني رسالت د اوسني او راتلونکيو نسلونو په وړاندې ادا کړو. مونږ د چارو د بڼه والی او د خلکو د غوښتونو د ځواب کولو په خاطر تنظيم شويو علمي پروگرامونو او ستراتيژيگانو ته اړتيا لرو. دلته بايد په زغرده وويل شي چې مونږ عادت کړی دی چې د

خپلو ملي کادرونو او مغزو په پرتله نوروته ډير اهميت قايل شو. په دې اړوند د هېواد اوږد تاريخ داجوتوی چې ډير وختونه د نورو په لاس طرحه شوي پروگرامونه او پاليسي د وخت د غوښتونو، مادي او معنوي سرچينو د نه شتون له کبله کوم د پام وړپاييلې نه دي درلودلې. مونږ بايد په خپل ځان باندې د اتکا کولو فرهنگ وروزو او پياوړي يې کړو. ځکه چې ملي کادرونه او متخصصين د بهرنيانو په پرتله د هېواد پر وضعيت بڼه پوه او بلدوي. چې کيدای شي په دې اړوند د ((ملي پراختيا ستراتيژۍ)) څخه چې څو کاله مخکې د هېواد د بيلابيلو برخو د ودې او پراختيا په خاطر د دولت د يوه معتبر سند په توگه تدوين شوې وه ياد دونه وکړو. دا ستراتيژۍ چې زمونږ د ژوند د پرمختگ کابو ټولي عرصې په کې ځای پر ځای شوې وې، اما د عيني او موجودو امکاناتو پر بنا نه وه جوړه شوې، د يو څه تطبيق سره سره د کاغذ پرمخ پاتې شوه چې علت يې تر ډيره حده خوشبينانه ليدلوري و او زمونږ د عملي مادي او انساني امکاناتو په نظر کې نه نيول و. دا هم بايد له پامه ونه غور ځوو چې که بهرنی مرستې وي او که نه وي که جگړه وي او يا سوله، دولت مکلف دی د هېواد د پراخو بی وسو پرگنو ژوندي پاتې کيدو په خاطر لازم پروگرامونه طرحه او اقتصادي توليدي پروژې ترلاس لاندې ونيسي. دولت بايد په ټولنه کې د ډيرو مخ په پراخيدونکيو ناخوالو لاملونه وڅيري او په اړوند يې لارې چارې ولټوي او مخ نيوی يې وکړي. په دې ترڅ کې د بی امنيو تر څنگ د کورنيو زياتيدونکي فقر، د لوستيو او نالوستيو ځوانانو وزگار تيا ده چې پايلې يې ټولنيز جنايتونه، ناخوالې، بې نظمی او د مرورو او مخالفينو د ليکو پياوړتيا او يو ځای کيدل دي. همداراز دا ناخوالې د دولت او خلکو ترمنځ د واټن او بی اعتمادی د زياتيد و باعث کيږي او د چارو واک له لاسه وباسي.

اخځليکونه:

- ايسنگ، او تمار، سياست اقتصاد عمومي، ترجمه د کترهادی صمدی ایران سمت سال ۱۳۷۸
- سويوتينا، تاتيانا، فراسوی رشد اقتصادي (پيش در آمدی بر توسعه پابدار) مترجمان محمد رضا سر کار آراتی، عباس معدن دار آراتی، ایران، نشرنی، سال ۱۳۹۰
- برنت لورن وراوسکی، توماس، گذار بزرگ اقتصادي چين، مترجم، بهاره عريانی، ایران مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی، سال ۱۳۹۰
- متوسلی، محمود، توسعه اقتصادي، مفاهيم، مبانی نظري، رويکرد نهاد گرايي و روش شناسی، ایران، سمت، سال ۱۳۸۴
- دهمرد، دکتر نظر، بيکاري و تورم، ایران، دانشگاه سيستان و بلوچستان، سال ۱۳۹۰.

نېاشد.

ظرفيت يک ماشين، معين و تعريف شده مياشده که چي اندازه کار را در چه زمان انجام مېدهد، در حالیکه ظرفيت نيروي انساني تا بي نهايت ادامه دارد، به همين ملحوظ علت عقب افتادگي کشورهاي توسعه نيافته را عدم رشد نيروي انساني ارزيابي نموده اند، همه فعاليت هاي اقتصادي و اجتماعي يک کشور مربوط به بهره برداري دقيق و درست از نيروي انساني آن کشور است.

با ارزشمند ترين ثروت هر جامعه عبارت از استفاده درست از نيروي انساني آن بوده و در حقيقت انسان ها، هم وسيله رشد و توسعه اقتصادي و هم عامل آن محسوب ميگردند، همچنان رشد و توسعه اقتصادي بصورت کُل در يک کشور به نحوه اداره و مديريت اين ثروت با ارزش بستگي دارد، بنابرين يکي از عوامل اساسي رشد بخش سکتور خصوصي و انکشاف سرمايه گذاري در کشور ها رشد و مشارکت منابع انساني در بخش هاي فوق به شمار ميروند.

همچنان بر علاوه توجه بيش از حد به سرمايه انساني و سرمايه گذاري روي آن، تجربه و سلامت نيروي کار نيز يکي از ابعاد مهم سرمايه انساني مي باشد و نقش نيروي کار را نمي توان در چوکات سلامت نيروي کار، آموزش هاي متغير و تجربه کاري شان فراموش کرد.

اقتصاد جاپان در اثر جنگ جهاني دوم شديداً متاثر شد، اين کشور آن زمان بيشتر



ارزش نيروي کار و سکتور خصوصي در اقتصاد يک کشور

ممکن به نظر ميرسد.

بدون تحول و پيشرفت در ظرفيت نيروي انساني، پيشرفت تکنالوژي امکان پذير نموده و منابع مالي بدون بهره برداري از نيروي انساني به عنوان عامل اصلي توسعه بشمار نمي رود، بلکه تحولات و بهره برداري از نيروي انساني در حقيقت سبب ارتقاي ابزار و توسعه نظام اقتصادي در جهان مي گردد. ميزان سرمايه مادي و اقتصادي، ميزان رشد سرمايه انساني را تشکيل مېدهد و هيچ ماشيني تا حالا اختراع نشده است که نیاز مند کار انساني

در محيطي که کار وجود نداشته باشد طبعاً در آن زندگي ارزشي ندارد، زيرا کار، زندگي انسانها را رونق مي بخشد و منبع ثروت، درآمد و سرمايه انساني تلقي مي گردد، رابطه کار و سرمايه عبارت از محوري است که تمام سيستم هاي فعلي جامعه به دور آن مي چرخد، در حقيقت نيروي کار عبارت از تعداد افرادیکه طبق قانون در سن اشتغال قرار دارند و مهمترين عامل توليد و خدمات شمرده ميشوند همچنان بدون موجوديت نيروي انساني پيشرفت در تکنالوژي مُدرن غير

اند که باید دولت به آن توجه جدی نماید. شرایط کار بر اساس معیارهای پذیرفته شده بین المللی کار، محصول تجارب و افکار جوامع بشری است و درین مورد اعلامیه ها و سایر فیصله ها در سازمان بین المللی کار بخاطر دفاع از حقوق کارگر، سرمایه نیروی انسانی و انکشاف پایدار به تصویب رسیده است، بناً از طریق دساتیر و فورمولهای وضع شده موفق بین المللی کار، میتوان در ایجاد ساختارهای معتبر و معیاری بازار کار فعال و ارتقاء سطح کار از هر نگاه کشور را از حالت کنونی که نیروی کاری آن در حالت رقتبار زندگی مینمایند نجات داد. افغانستان که در مرحله بازسازی پس از

انسانی خود حرکت بطی داشته اند، زیرا افزایش دستاورد های آموزشی کارگران هر کشور با رشد اقتصادی آن کشور همگام بوده است. در افغانستان نیز مانند سایر کشورها، کار در جهت بهبود وضعیت زندگی مردم نقش اساسی داشته و این امر بر علاوه تأمین نیازمندی های زندگی فامیلی یک کارگر، سبب بهبود وضعیت اقتصادی، اجتماعی و فعال سازی بازار کار شده و کشور را از حالت فعلی که همانا یک کشور مصرفی است رهایی می بخشد، بناً مهیا سازی شرایط کار به سطح ملی و بین المللی و همچنان انکشاف مهارتها از اولویت هایی

از ۹۰ در صد نیازمندی های انرژی و ۸۰ در صد مواد خام مورد نیاز خود را از خارج وارد می کرد، اما نیروی کار با کیفیت آن کشور که عامل اساسی در رشد اقتصادی پایدار جاپان محسوب می گردد، در رشد اقتصادی این کشور سهم فعال خود را ایفاء کرده و تمام کمبودی های مواد خام آنرا جبران نمود، که این امر سبب دستاورد های خوب کارگران، افزایش اشتغال، گسترش سرمایه گذاری در شرکت ها و سکتور خصوصی در جاپان گردید، اما سایر کشورهای آسیایی که دست آورد چندان خوب اقتصادی ندارند، آنان بخاطر بهبود کیفیت منابع



جنگ و در حالت گذار بسوی انکشاف قرار دارد، با ارتقاء هر چه بیشتر ظرفیت انسانی، انکشاف مهارت ها، مشارکت وسیع و مؤثر قوای بشری، کشور را هر چه بیشتر از پیش به سوی رشد و انکشاف اقتصادی می تواند سوق دهد. اکنون در سازمان های دولتی و غیر دولتی، نهاد های تولیدی، تجارتي، انکشافی، مدنی و سکتور خصوصی، توانایی و ظرفیت های انسانی با کیفیت خوب موجود است ولی نیاز به انکشاف و تجهیز بیشتر دارند، تا بر اساس آن مطابق تکنالوژی روز در تولید محصولات و خدمات، تغییرات روز افزون رونما گردد، گرچه تا هنوز در بعضی موارد آموزش هایی در یک محدوده وجود دارد، ولی نباید به آن اکتفا کرد، باید این برنامه ها به شکل وسیع و فراگیر، پایدار با لسان و مصطلحات رسمی کشور عملی گردد، تا برنامه های ایجاد شغل و انکشاف کار آفرینی از طریق حمایه تشبثات و صنایع کوچک در سطح کشور رشد نماید.

امروز در سراسر جهان سکتور خصوصی به عنوان عمده ترین عامل رشد اقتصادی و ایجاد اشتغال شمرده میشود اما نباید فراموش کرد که سکتور

خصوصی و فعالیت سکتور های سکتور خصوصی در اقتصاد یک کشور یک امر حتمی و یک نیاز مبرم میباشد. سکتور خصوصی باید در کشور جهت فراهم آوری و انکشاف زمینه و محیط کار متعهد بوده، ثروتمندان، تهی دستان و افراد خانواده ها را باید تشویق نمایند تا به عنوان بازیگران و شریک اصلی سکتورهای خصوصی ایفای وظیفه نمایند، زیرا اینها اند که به عنوان موتور اصلی رشد سکتور خصوصی نقش دارند، این شیوه در رشد اقتصادی کشور اثر گذار بوده و سبب افزایش دسترسی همه فعالان و کارمندان سکتور خصوصی به بازار ها، باعث رشد خدمات و کاهش خطر در تجارت، بهترین روش برای غلبه بر مقاومت در برابر اثرات محیطی و نتایج بازار خوب و طرفداری از فقرا می گردد. توسعه و تسریع فعالیت های سکتور خصوصی حامی فقرا و تهی دستان میباشد، زیرا سکتور خصوصی در صورت رقابت سالم با دریافت راه های بهتر برای تولید و توزیع امتعه، نوآوری در بخش خدمات، به حرکت آوردن فعالیت های مؤلد و مؤثر مطابق استندرد، برای فقرا می گردد، زیرا فقرا در مصیبت های طبیعی و شوک های انسانی نهایت آسیب پذیر میباشند.

بر اساس اظهارات اتحادیه ملی کارگران، از مجموع ۹ میلیون کارگر در سطح کشور ۳ میلیون شان بیکار بوده و بیشتر از ۳۶ در صد مردم افغانستان زیر خط فقر زندگی می کنند، بنا عادی ساختن روال زندگی فقرا و تهی دستان و اهمیت کلیدی نیروی انسانی در رشد سکتور خصوصی به برنامه های ذیل ضرورت است: موجودیت مراکز خدمات کار و شغل در سطح ولایات و ولسوالی ها، دستیابی به فعالیت های عصری و مدرن، برابر شدن رفاه و مصونیت کاری برای کارگران و صنعت گران، مهیا شدن زمینه ارسال محصولات داخلی کشور به بازار های داخلی و خارجی، مساعد شدن تسهیلات برای رشد محصولات داخلی به منظور دریافت توانایی رقابت در بازار های منطقوی و جهانی از جمله اهدافی اند که میتوانند کشور را از نقطه نظر ایجاد شغل و رشد اقتصادی به سر منزل مقصود برسانند.

عبدالحفیظ شاهین
مأخذ:

نیروی کار ویکیدیا
روزنامه سروش ملت
www.noormags.com

مزد يا اجوره څه مانا لري؟



تاج محمد تمکين
د افغانستان بانک د ختيځ زون اقتصاد پوه

په ورځني ژوند کې ډير اوريدل کيږي چې د احمد په مزد يا اجوره کې زياتوالی راغلی دی، د احمد حقيقي اجوره زياته شوه او داسې نور، راځي نن په دې وغږيږو چې د مزد يا اجورې نه موخه څه ده او دا هم چې اجوره يا مزد څه ته وايي. د مزد نه موخه هغه معاوضه ده چې يو کارکونکي يې د خپل ذهني يا جسمي کار په بدل کې ترلاسه کوي لکه، يو څوک چې په فابريکه، دفتر، اداره يا دوکان کې کار کوي او د خپل ناظم، منيجر او يا هم يوې ادارې نه معاوضه حاصلوي.

مزد په دوه قسمه دي:

1- پولې مزد (Money Wage)

2- حقيقي مزد (Real Wage)

1- پولې مزد: دې ته ظاهري مزد (Nominal Wage) هم وائي. د دې نه موخه هغه معاوضه يا مزد ده چې يو کارکونکی ته د هغه د کار په بدل (د پيسو په شکل) کې ورکول کيږي. د بيلگې په توگه د رخت جوړولو تصدۍ کې د کارکونکي مياشتني معاش ۷۰۰۰ افغانۍ دی، د محاسب ۸۰۰۰ افغانۍ او د ډيزاين کوونکي ۱۰۰۰۰ افغانۍ دی او يا هم اوسمهال په افغانستان کې په توليدي کمپنيو کې د دې نورې بيلگې ليدلای شو.

2- حقيقي مزد: پدې کې د معاش نه علاوه هغه ټولې گټې، امتيازات او مراعات شامل دي چې کوم کارکونکي ته د کار کولو په دوران کې حاصلېږي. لکه مفت طبي مرسته، د اغوستلو لباس، د لارې کرایه، د کور کرایه او داسې نور په ځينو کارخانو کې د کارکوونکو لپاره د پولې مزد په نسبت حقيقي مزد ډېر اهميت لري پدې باره کې ادم سمت وائي. (د يو کارکوونکي ثروتمندي يا فقر، بڼه معاوضه يا کمه معاوضه، د هغه د کار د پولې قيمت (مزد) په عوض د حقيقي مزد د تناسب سره ټاکل کيږي) په همدې بنسټ

د حقيقي مزد لاملونه:

د دوو مختلفو کارکوونکو د حقيقي مزدونو د پرتله کولو لپاره څو نورې خبرې هم په نظر کې نيول کيږي چې اوس يې ذکر کوو يعنې که داسې ووايو چې په اصل کې حقيقي مزد په لاندې ټکو پورې اړه لري بده به نه وي:

1- د پيسو د پيږدولو توانائي: د پيسو د خريد توانائي (د قيمتونو سطح) په مختلفو ځايونو کې مختلف وي، نو ځکه چيرته چې د پيسو د پيږدولو ځواک زيات وي يعنې توکي ارزانه وي هلته به د کارکوونکو حقيقي مزد زيات وي او برعکس حالت کې به کم وي. د بيلگې په توگه يو سړی کابل کې نوکر دی او بل يو کلي کې نوکر دي د دواړو مياشتني مزد ۵۰۰۰ افغانۍ دي د کابل والا په نسبت د کلي نوکر گټه کې دي ځکه چې کابل کې د کور کرایه قيمته ده، خوراكي موادو قيمت لوړ دی. د ضرورت وړ نور توکي هم قيمت دي نو ځکه مونږ وايو

مساوي وي.

5- د کار کولو وختونه: حقيقي مزد د کار وختونو پورې هم اړه لري چې د دوه مختلفو کارگرانو معاش يوشی وي خو په هغوي کې يو کم کار کوي د دوهم په نسبت نو د هغه حقيقي مزد زيات دی د بيلگې په توگه په بانکونو او سوداگريزو ادارو کې کارکوونکي تر ډيره ناوخته پورې کار کوي، ولې په عامو دفترونو کې کار کم وي.

6- د پرمختگ امکانات: په کومو ادارو کې چې د کارگرانو د پرمختگ امکانات زيات وي هلته به حقيقي مزد زيات وي او په کومو کارونو کې چې د پرمختگ امکانات نه وي نو د هغو مزدورانو حقيقي مزد به کم وي که څه هم ظاهري مزد کې سره مساوي هم وي.

7- اختيارات: په کوم کار کې چې کارگر يا افسر ته کافي اختيارات ملاوشي چې د هغو په عهده او اثر رسوخ کې د اضافي وجه وگرځي نو خلک دا کار د نورو کارونو په نسبت خوښوي. که څه هم د درجې او معاش له پلوه دولتي کارونه مساوي هم وي. لکه د ښوونې او روزنې شعبه کې، پوليس او نورو دولتي کارونو کې د يو درجې د افسرانو په شان او شوکت او اختياراتو کې ډېر فرق شته. نو ځکه خلک غواړي چې د ښوونې او روزنې اداره کې او يا هم نورو دولتي ادارو کې کار وکړي.



کارکوونکو ته د معاش نه علاوه وړيا د اوسيدو ځای او د اغوستلو لپاره وړيا لباسونه ورکول کيږي. د دې کارکوونکو حقيقي مزد زيات وي نسبت د هغو کارکوونکو ته چاته چې دا سهولتونه نه ورکول کيږي.

4- د کار دائمي کيدل يا موقتي کيدل: د ټولو نه غټه خبره چې د يو کارکوونکي په حقيقي مزد باندې اغيز کوي د کار دائم والی او يا هم موقتي کيدل دي. که کار دائمي يا خپلواک وي او تنخواه يې کمه وي نو په دې وخت کې کارگر داسي کار ته لومړيتوب ورکوي د کوم معاش چې زيات وي ولې کار يې موقتي وي. نو پدې وجه ځينې خلک د شخصي تصديو په ځای دولتي ادارو کې کار کول خوښوي. نو ځکه د موقتي کار په مقابل کې د دائمي کارکوونکي حقيقي مزد زيات گڼل کيږي. که څه هم د دواړو کارکوونکو پولي مزد

چې په ظاهري ډول د دواړو کارگرانو معاش مساوي دی. خو په حقيقت کې د کليوال نوکر مزد زيات دی ځکه چې هغه په هغو مره پيسو زيات توکي حاصلولای شي يعنې حقيقي مزد يې زيات دی.

2- د زيات مزد يا اجورې امکان کې چيري کارکوونکي ته د عام کار نه سربيره علاوه د بل کار په کولو سره د معاوضې د حاصلولو چانس ملاويري نو د هغه حقيقي مزد به زيات وي، لکه: يو پروفيسر د کانکور په ازموينه کې د نگراني کولو يا د ازموينې د پاڼو په کتلو سره د معاش نه علاوه هم عايد حاصلوي، خو ځينې کارونه داسې هم دي چيرته چې د معاش نه علاوه د بل کار موقع نه پيدا کيږي او نه زيات عايد حاصليږي. نو ځکه د يو پروفيسر حقيقي عايد زيات وي.

3- زيات سهولتونه: د ځينو محکمو

چرا قیمت مواد غذایی در ماه مبارک رمضان بالا می‌رود؟

کلیدی تولید و خدمات مدیریت است، چون مدیریت در علم تجارت جزء اساسی و مدیریت کردن عبارت از داشتن مهارت های لازم رهبری می باشد. بناً کنترل بازار و تطبیق اقتصاد باز کاملاً مدیریت و رهبری درست می خواهد.

امور تجارت افغانستان با وجود دستاوردهای زیاد در طول دهه اخیر با مشکلاتی هم همراه است. از همینرو قیمت ها در مناسبت های مختلف چون: ماه مبارک رمضان، فرا رسیدن عید و فصل زمستان طور سرسام آور افزایش می یابد زیرا تماماً مارکیت ها در دست چند تن محدود و به نفع آنها می چرخد هر طوریکه خواسته باشند به همان شکل سوء استفاده کرده و قیمت ها را به نفع خود افزایش میدهند، که بار اصلی آنرا مردم فقیر و نادار افغانستان متقبل می گردند.

محترم احمدزی هوتک رئیس اتحادیه ملی تاجران افغانستان در مورد افزایش قیمت ها در ماه مبارک رمضان چنین اظهار میدارد: قیمت مواد غذایی تنها در کشور ما نه بلکه در سراسر جهان افزایش یافته است، ولی باز هم میتوان گفت که تجارت در افغانستان عمر چند هزار ساله دارد اما متأسفانه در این مورد کار بنیادی صورت نگرفته است و بالاخره منتج به این شد تا در دهه اخیر کشور ما کاملاً به یک کشور وارداتی مبدل و همه ضروریات و نیازمندی های خود را از کشورهای همسایه به ویژه پاکستان وارد نماید که در توريد کالاها الی پایتخت مشکلات زیادی را باید متقبل شد. اخذ پول در بنادر و شاهراه ها در هر دو طرف مرز، بلند رفتن قیمت مواد نفتی در جهان، توقف وسایط در آن سوی مرزها، بلند بودن تعرفه های گمرکی بالای مواد غذایی، نبود ذخایر استندرد جهت نگهداری مواد، مشکلات ترانزیتی با کشورهای همسایه بخصوص کشور پاکستان که این همه بالای قیمت مواد غذایی تأثیر سوء می گذارند. اگر مشکلات فوق رفع گردد یقیناً قیمت ها افزایش نخواهد یافت و مردم در این عرصه شاکي نخواهند بود. اما اتحادیه ملی تاجران افغانستان در ماه مبارک رمضان در نشست های خود با ارگانهای امنیتی و شاروالی کابل جهت کنترل قیمت مواد غذایی تدابیر لازمی را اتخاذ نمود و این کنترل های متداوم جلو احتکار و گران فروشی ها را در سایر نقاط شهر کابل و ولایت می گیرد. آقای احمدزی هوتک در رابطه به اقتصاد بازار آزاد گفت ما در قدم نخست باید شیوه بازار آزاد را بیاموزیم که در کدام سطحی از تجارت، رقابت داشته

شهروندان افغانستان همه ساله قبل از فرا رسیدن ماه مبارک رمضان و همچنان فصل زمستان شاهد افزایش چشمگیر مواد غذایی هستند و امسال نیز سفره های شان طبق سال های گذشته نسبت بلند رفتن قیمت ها رنگین نیست و همین مسئله سبب گردیده تا قشر فقیر و ضعیف کشور، بسیاری از محصولات را از سبد غذایی خود حذف نمایند.

استراتژی تجارتی کشور طی سال های اخیر با وجود دستاورد های فراوان نتوانسته است پیرامون عرضه مواد غذایی در همه وقت به خصوص در ماه مبارک رمضان عملکرد مناسبی که احتیاجات و نیازمندی های مردم را در این ماه مبارک رفع نماید، داشته باشد. از همین رو در ماه مبارک رمضان قیمت مواد غذایی بطور سرسام آور بالا می‌رود. دانشمندان علم اقتصاد حفظ قیمت و به کار گیری سیاست اقتصاد معقول و درست را ناشی از مدیریت درست میدانند، مدیریت، مهم ترین عامل در تولید کالاها و خدمات دانسته شده است و آنرا جزیی از عوامل اقتصادی در پهلوی کار، زمین و سرمایه می دانند. بناً میتوان گفت که یکی از بخش های

محدودیت وجود ندارد این آزادی نامحدود اقتصادی، رقابتی در راه رفاه و آسایش جامعه باید فعال باشد نه برای انحصار و احتکار در جهت تضعیف اقتصاد مردم و جامعه. محترم خان جان الکوزی معاون اتاق تجارت و صنایع در مورد گفت: ذخایر کافی مواد غذایی و گوشت در کابل و سایر ولایات کشور موجود است که تقاضای مردم را نه تنها در ماه مبارک رمضان بلکه در آینده نیز می تواند مرفوع نماید که توزیع و توريد سایر مواد خوراکی و گوشت ادامه دارد.



به گفته معاون اتاق تجارت و صنایع محصولات فارم های مرغداری کشور نیازمندی های باشندگان پایتخت را می تواند رفع سازد. در رابطه به گوشت و سایر محصولات حیوانی با کشورهای امریکا، برازیل، هند و چند کشور دیگر قرارداد هایی عقد شده است. اما در رابطه به مشکل ترانزیتی با کشور پاکستان هیئتی از جانب اتاق های تجارت و صنایع چندین مرتبه عازم کراچی کشور پاکستان شده است تا با همکاری اتاق مشترک تجارت افغانستان و پاکستان که در اوایل سالروان ایجاد گردید، از بروز برخی مشکلات احتمالی جلوگیری نمایند که خوشبختانه در این اواخر مقدار کافی مواد غذایی آرد، بوره، روغن، برنج و ... نیز از سوی تجار ملی وارد کشور شده است و همچنان به منظور جلوگیری از احتکار و گران فروشی نیز اقداماتی صورت گرفته است تا با متخلفینی که به چنین اعمال دست می زنند برخورد قانونی صورت گیرد.

موصوف افزود: مهمترین سنجش عملکرد اقتصادی یک کشور تولید ناخالص داخلی GDP می باشد که بر اساس آن رشد اقتصادی یک کشور سنجش و ارزیابی میگردد. که هنوز هم کشور ما در زمره ده کشور فقیر جهان محسوب می گردد و تولید ناخالص داخلی این کشور در هر سال در حدود ده درصد رشد میکند که این رشد تقریباً بطی بوده ولی در آینده میتواند با توسعه زراعت، رشد صنعت و سایر سکتور ها کشور چشم انداز خوبی را تجربه نماید و کشور را در جمله کشورهای پیشرفته و دارای نرخ رشد اقتصادی بلند قرار دهد.

گزارش: عبداللطیف بابانی

باشیم اما تعدادی بر عکس عمل میکنند و در جهت بلند بردن قیمت ها رقابت های ناسالم انجام میدهند که این عمل جز بد نام ساختن اقتصاد باز چیز دیگری نخواهد بود.

موصوف همچنان در پایان صحبت های خود، احتکار و گران فروشی را عمل ناروا و خلاف شریعت دین اسلام دانسته و تقاضا نمود تا همه باید صادق و مطابق احکام دین مبین اسلام در تجارت خود عمل نماییم.

همچنان محترم حاجی احمد شاه مسوول شرکت حبیب حسام وارد کننده مواد غذایی گوشت گاو، گوشت مرغ و تخم مرغ در افغانستان در رابطه به بلند رفتن قیمت مواد غذایی در ماه مبارک رمضان گفت: مشکلات ترانزیتی با کشور پاکستان بخصوص در ماه مبارک رمضان، اخاذی های زیاد و غیر قانونی در شاهره ها و نبود یک میکانیزم درست تجاری این همه عواملی اند که بالای قیمت کالا ها تأثیر می گذارند. ولی شرکت ما با ذخایر موجود و توريد گوشت مورد نیاز، در قیمت ها تغییری نمی آورد، یعنی از بلند رفتن قیمت ها در ماه رمضان جداً جلوگیری می نماید و از سایر تجار افغان نیز تقاضا نمود تا سهولت های زیادی را به مردم خود ایجاد نمایند تا خداوند (ج) اجر زیاد نصیب شان نماید.

مهمترین خصوصیت اقتصاد آزاد، آزادی فعالیت های اقتصادی است، در اقتصاد آزاد هر فرد می تواند در تعیین سرنوشت اقتصادی خود سهم فعال بگیرد هیچ گونه



تهپه کڼنده: محمد داود شیرزاده
عضو آمریت عمومی خطرات مالی

شاخص های اساسی در بهبود وضعیت سرمایه گذاری

مالیاتی و مقررات صادرات و واردات نقش مهمی در بهبود وضعیت سرمایه گذاری دارد. فلذا اصلاح قوانین مربوط به سرمایه گذاری و در نظر گرفتن سایر سهولت ها و نیاز ها در آن، گام های ضروری و مکمل در بهبود سرمایه گذاری ها در کشور به شمار میرود.

اولین و بهترین راه برای بهبود سرمایه گذاری ها ایجاد پالیسی و مقررات روشن در کشور است، تا سرمایه گذاران داخلی و خارجی در پرتو این پالیسی و مقررات بتوانند به صورت مطمئن در کشور سرمایه گذاری نمایند.

در مجموع در افغانستان قوانین دقیق و بسیار خوبی موجود است، ساختار ها به صورت مشخص وجود دارد، هرگاه قوانین عرصه



ثبات اقتصادی وضعیتی است که در آن فعالیت های شدید اقتصادی بدون نوسانات دوره یی برقرار باشد. معیار ها و ضوابط تشخیص ثبات اقتصادی عبارت از تولید، اشتغال و قیمت می باشد. در قدم اول برای بهبود سرمایه گذاری، افزون بر ثبات سیاسی، ثبات اقتصادی که شامل ثبات پولی و مالی می گردد، از اهمیت زیادی برخوردار است که افغانستان با افزایش میزان تولید و حمایت از سرمایه گذاری می تواند به صورت حقیقی ثبات پولی کشور را تأمین نماید.

تصویر روشن و واضحی از سیاست ها و مقررات مربوط به سرمایه گذاری ها شامل مقررات مربوط به شکل مالکیت، مقررات ارزی، تضمین اصل و سود سرمایه، قوانین

ثبات اقتصادی و سیاسی برای بهبود وضعیت سرمایه گذاری در هر کشور یک امر حتمی و ضروری پنداشته میشود، زیرا درین حالت سرمایه گذاران با اطمینان کامل در بخش های مختلف اقتصادی سرمایه خویش را بکار می اندازند. بر عکس سرمایه گذاران (داخلی و خارجی) در صورت عدم اطمینان به امنیت و مصونیت سرمایه، جان و مال خود با وجود هر گونه تشویق و امتیاز در کشور حاضر به سرمایه گذاری نخواهند شد، یا در کشوری که سیاست های کلان اقتصادی و قوانین و مقررات حاکم بر فعالیت های اقتصادی از ثبات لازم برخوردار نباشد سرمایه گذاری بازدهی مطمئنی نخواهد داشت.

اقتصادي به صورت درست آن از سوی نهادهای مسوول عملی و تطبیق گردد، میتوان با اطمینان کامل گفت که روند سرمایه گذاری در کشور بهبود خواهد یافت.

همچنان تحلیلگران اقتصادی باور دارند که در کنار شرایط مطلوب اقتصادی، سیاسی، حقوقی و مانند آن که از راه های مؤثر جهت بهبود سرمایه گذاری محسوب می شوند، یکی از شیوه هایی که امروز به منظور تحرک و تشویق بیشتر سرمایه گذاران برای بهتر شدن وضعیت سرمایه گذاری از جانب کشورها روی دست گرفته می شود، همانا استفاده از مشوق های مالی است.

این مشوق ها محیط سرمایه گذاری را مطمئن و جذاب ساخته و ریسک سرمایه گذاری را میتوانند برای سرمایه گذاران کاهش دهند، تخفیف ها و معافیت های مالیاتی، کاهش تعرفه های گمرکی، تسهیل پروسه اداری و غیره مواردی از چنین مشوق هایی محسوب می شوند، که سرمایه گذاران را تشویق به سرمایه گذاری در سکتور های مختلف اقتصادی می نماید.

یک عامل مهم دیگر در بهبود سرمایه گذاری در کشور، زیربنای اقتصادی است. وجود زیر ساختهای اقتصادی گسترده، شامل: راه ها، بنادر، سیستم های ارتباطی، زمین، برق و قرضه های بانکی از عوامل مهم در تصمیم گیری سرمایه گذاران است اگر موانع بر سر ایجاد فضای مناسب سرمایه گذاری ها از میان نروند بطور طبیعی سرمایه گذاران نمی توانند آن

گونه که انتظار دارند عمل کنند. این هدف زمانی می تواند برآورده گردد که دولت و نهادهای خصوصی در هماهنگی بیشتر، زمینه های سهولت برای سرمایه گذاری را در کشور فراهم نمایند. دولت باید پلان هایی را روی دست گیرد تا زیربنای اقتصادی رشد یافته و سرانجام از این طریق روند سرمایه گذاری در کشور بهبود یابد.

دولت طبق قانون اساسی موظف است تا با ایجاد زیربنا های لازم و اساسی، جذب سرمایه گذاری های داخلی و خارجی را بهبود بخشد، که با ایجاد برنامه های هدفمند و استراتژی کارآمد در راستای اعمار زیربنای اقتصادی می تواند، روند سرمایه گذاری در کشور را تسریع بخشد.

یکی از زیربناها، وجوه مالی برای سرمایه گذاران است که با موجودیت وجوه مالی فراوان (قرضه) با مفاد کم، وضعیت سرمایه گذاری بهبود می یابد. در قدم اول یک سرمایه گذار زمانی که میخواهد اقدام به یک کاری کند، افزون بر سرمایه شخصی اش، به وجوه مالی از سوی دولت نیز نیازمند است، که باید بانکهای خصوصی که در کشور فعالیت دارند این وجوه مالی را با یک بهره مناسب در اختیار سرمایه گذاران قرار دهند تا آنها بتوانند سرمایه گذاری های خویشرا وسعت بخشند.

در این حال به باور آگاهان از نظر اجرائی دولت می تواند با تعیین نرخ بهره تسهیلات، بانک ها را برای رقابت در آن محدوده آزاد بگذارد. این مسئله افزون بر آنکه باعث رقابتی شدن نظام بانکی در کشور می گردد، همچنان باعث ایجاد انگیزه در بانک ها برای

افزایش کارایی خواهد شد.

از سوی دیگر سرمایه گذاران به آسانی قرضه مورد نیاز خود را بدست آورده و این یکی از راه های بهبود سرمایه گذاری می باشد، در تمام کشورهای دنیا در بخش صنعت و زراعت، قرضه با تکتانه کم در نظر گرفته شده است. افغانستان باید این اصل را در نظر داشته و جهت تشویق سرمایه گذاران تکتانه ها را تا حد امکان کم تعیین نماید، هرگاه قرضه ها با مدت طولانی و تکتانه پایین در بانک های خصوصی و دولتی وجود داشته باشد، سرمایه گذار تشویق شده و زمینه سرمایه گذاری در کشور مهیا می گردد.

زمانی که راه های ترانسپورتی برای انتقال کالا های تولیدی به مارکیت های داخلی و خارجی فراهم گردد، طبعاً در روند سرمایه گذاری تأثیر گذار است. فراهم آوری انرژی برق که از عناصر مهم سرمایه گذاری تولیدی است، می تواند یکی دیگر از راه های بهبود سرمایه گذاری در کشور باشد.

یکی از شاخص های اساسی در بهتر شدن وضعیت سرمایه گذاری در کشور، پروژه های زیربنایی انرژی است که افغانستان با ظرفیت آب فراوانی که دارد میتواند بند های متعددی را در ولایات مختلف کشور ایجاد نماید. کار بالای این نوع پروژه ها باعث افزایش تصدی ها و فابریکات تولیدی گردیده که وجود بازارهای گسترده و توسعه یافته در کشورهای سرمایه پذیر، یک عامل اساسی در جذب سرمایه ها و بهبود وضعیت سرمایه گذاری محسوب می گردد.

مأخذ: ویکی

علاوه بر مضامین دیني و مذهبي و سایر مضامین یک حرفه و یا یک رشته خاص تخنیکي مانند: نجاری، معماری، کندن کاری، مجسمه سازی، موره بافی، خیاطی، گلیم بافی، قالین بافی، عکاسی، نقاشی، لین دوانی برق و... به ایشان تدریس و عملاً آموزش داده شود، این روند از یک طرف برای کسانی که به مؤسسات تحصیلات عالی راه نمی یابند خیلی ها مؤثر و مفید بوده که از این مدرک میتوانند در پهلوی دیگر اعضای فامیل در اقتصاد خانواده خویش سهم گیرند، از طرف دیگر این اشخاص پیشه یی را می آموزند تا بعد از فراغت مصروف فعالیتي گردند و عوایدی را هم نصیب خود و کشور خود سازند، که با رشد فعالیت های شان بالاخره صاحب یک دستگاه کوچک تولیدی شده و یقیناً در رشد اقتصاد خانواده نقش بارزی را ایفاء خواهند کرد. زیرا خانواده اولین



نقش زنان در اقتصاد خانواده ها



داکتر شهلا رشید
رئیس پوهنتون مریم

از نظر کارشناسان امور اقتصادی عوامل مختلفی چون: عدم موجودیت قوای بشری مسلکی و حرفوی، عدم موجودیت دستگاه های تولیدی و صنعتی، نبود منابع عایداتی خوب و مصرف آن در بخش های زیربنایی و عدم سرمایه گذاری در بخش آموزش های علمی و حرفوی از عوامل اصلی ضعف اقتصاد خانواده ها در کشور به شمار می روند، که با توجه به سرمایه گذاری در بخش های آموزشی، ما در حال و آینده دارای قوای بشری مسلکی، مجرب و تحصیلکرده خواهیم بود. اگر در چوکات نصاب تعلیمی معارف افغانستان مکاتب حرفوی و مسلکی برای هر دو طبقه اناث و ذکور در نظر گرفته شود و



اگر در راستای اقتصاد خانواده در قراء و قصبات کشور توجه بیشتر مبذول گردد، دستگاه های کوچک تولیدی ایجاد و از منابع بشری که مشغول کار مخفی اند استفاده مؤثر صورت گیرد در بلند بردن رشد اقتصاد خود و کشور شان ممد واقع گردیده و با افزایش تولیدات شان طبعاً تولید ناخالص داخلی افزایش می یابد و در پهلوی آن از فعالیت های غیر قانونی در اقتصاد، که یک تعداد مردم در آن بدون پرداخت مالیات مصروف فعالیت اند جلوگیری می گردد که در افزایش عواید دولت نیز مؤثر می باشد.

وزارت زراعت و سایر سکتور هائیکه در رشد اقتصادی کشور نقش بارز را ایفاء می کنند در تفاهم با همدیگر راه هایی را جستجو نمایند تا باعث رشد اقتصاد خانواده ها گردد و رشد فعالیت های تولیدی در قدم نخست به آموزش های فنی و مسلکی ضرورت دارد تا از این طریق خانواده ها بعد از کمک اداره حمایت از قرضه های کوچک (مسفا) و بانکها در تربیه حیوانات، تهیه فارم های مرغداری، ساختن احجار زینتی، تربیه گلها و سایر بخش ها گام های مؤثر بردارند.

با ایجاد چنین کار ها و تجارت های کوچک، بیکاری، فقر، بیسوادی و سایر مشکلات زنان کشور رفع خواهد شد و آنها دوشا دوش مردان و دیگر اعضای فامیل در اقتصاد خانواده های شان نقش ایفاء کرده و مشکلات اقتصادی شان را رفع خواهند نمود.

پایگاه فرد برای زندگی و مهم ترین مبنای تشکیل دهنده جامعه است. خانواده، به طور مستقیم علاوه بر نیاز های خود، تأمین کننده قسمتی از نیازهای جامعه نیز می باشد. اقتصاددانان خانواده را بنیان گذار زندگی اقتصادی جوامع می دانند، از جمله ارسطو اقتصاد را علم خانواده می دانست و اصولاً کلمه اقتصاد مشتق شده کلمات یونانی اقتصاد و خانواده است که امروز این گرایش به عنوان اقتصاد خانواده و اقتصاد خانه یکی از نمونه های گرایش اقتصاد در دنیا می باشد.

چون خانم ها در خانواده نقش اساسی و مؤثری دارند، بناً مؤسساتی در راستای کمک به خانم هایی که در منازل شان مصروف شغلی هستند و جهت زمینه سازی یک منبع درآمد در تولید اجناس فعالیت می نمایند، پروسه اخذ قرضه را از بانکها و غیره مؤسسات قرضه های کوچک به آنها بیاموزانند و به ایشان رهنمایی های سودمند نمایند تا آنها جهت تقویه اقتصاد خانواده های خویش تشویق شوند و رونق بهتری در کسب و کارشان رونما گردد. نقش بانکها در این عرصه کاملاً برجسته است زیرا با پرداخت قرضه های کوتاه مدت، متوسط المدت و درازمدت در روند رشد اقتصاد خانواده بخصوص خانم هائیکه کسب و کاری دارند خیلی ها مؤثر، ممد و حتی حیاتی می باشد.

سه دهه جنگ در کشور بالای تمام عرصه های زندگی مردم تأثیر سوء گذاشت، سکتور های مختلف در اثر آن آسیب پذیر و حتی نابود گردید. مردم جهت تداوم زندگی ناگزیر به کسب و کار های کوچک و پیشه خانوادگی پرداختند و در این عرصه خانم ها نقش اساسی خود را در تقویه اقتصاد فامیلی ایفاء نمودند. این اشتغال تا امروز در بین خانواده ها رایج است، خانم ها نفقه فامیل خود را از بافندگی اجناس موره یی، البسه، تکه باب، تربیه مواشی، مرغ داری، زراعت، تربیه پرندگان، گلها و ... به شکل غیر فنی بدست می آورند، که تقویه پیشه و شغل آنها از جانب نهاد های مسوول می تواند تا بیکاری و فقر را در بین آنها کاهش دهد.

بر اساس گزارش اتحادیه ملی کارکنان در حدود ۳۶٪ مردم افغانستان زیر خط فقر قرار دارند، یقیناً یگانه راه بیرون رفت از این معضله تقویه و رشد اقتصاد خانوادهها میباشد. هر گاه در راستای اقتصاد خانواده بوجه احسن سرمایه گذاری صورت گیرد، یقیناً در وقت کم به سوی خودکفایی گام بر میدارند، افغانستان با داشتن منابع بی شمار طبیعی که در خود دارد، میتواند تا در پروژه های استخراج معادن و سایر بخش ها خانم ها را استخدام تا آنها نیز از عواید بدست آمده اقتصاد خانواده های شان را هر چه بیشتر از پیش تقویه و در زمره کسانی قرار گیرند که در جهان با اقتصاد خوب امرار حیات می نمایند. خوشبختانه در سالهای اخیر سرمایه گذاری های زیادی در سکتور معادن صورت گرفته است که با استخراج آن تعداد زیاد هموطنان ما صاحب شغل گردیده اند، همچنان استخدام زنان در پهلوی مردان در بخش های خدماتی و حتی بخش های فنی مهم تلقی شده که در بلند بردن اقتصاد خانواده ها رول مهمی را ایفاء می کند.



مؤثریت اقتصادی کار در صنایع

از بلند بردن مؤثریت تولید است. بلند بردن مؤثریت تولید، معنی آنرا می دهد که، از تمام منابع مادی، نیروی کار و منابع مالی غرض تولید ارزانتر و در عین زمان دارای کیفیت عالی استفاده معقول صورت گرفته و مصارف به ارتباط نتایج حاصله بصورت ثابت و دوامدار محاسبه گردد.

ازدیاد مؤثریت قبل از همه، از طریق بلند بردن مولدیت کار، ترویج و تعمیم تخنیک جدید در تولید، بلند بردن تخصص کارمندان و تأمین سازماندهی درست تولید و همچنان کار و اداره صورت گرفته می تواند. مؤثریت اقتصادی در آخرین تحلیل عمدتاً در ازدیاد مولدیت کار نهفته است.

عموماً دو نوع مؤثریت اقتصادی وجود دارد، که عبارت اند از:

- مؤثریت اقتصاد مطلق

- مؤثریت اقتصاد نسبی

مؤثریت اقتصادی مطلق در سرمایه گذاری و تخنیک جدید بصورت جداگانه سنجش و محاسبه می گردد که مقدار و اندازه نتیجه عمومی را که در اثر مصرف کار بدست می آید مشخص می سازد.

بلند بردن مؤثریت اقتصادی به ارتباط ساختمان ها و تخنیک جدید و تأمین سازماندهی تولید از جمله مشکلات عمده و اساسی اقتصادی بشمار میرود.

هدف عمده و اساسی تولید عبارت از ازدیاد مجموعی حجم و اندازه محصولات صنعتی است، که با در نظر داشت کیفیت و کمیت مورد ضرورت

غرض رفع احتیاجات جامعه و مردم صورت می گیرد. باید یاد آور شد که در

تولید محصولات صنعتی از کار قبلی (کار غیر زنده) و کار زنده استفاده صورت می گیرد.

یکی از اهداف مؤسسات صنعتی عبارت

مؤثریت اقتصاد نسبی صرف با درنظر داشت یکی از دو وریانت (امکان)، یا چندین وریانت سنجش و محاسبه می گردد. یعنی در سرمایه گذاری، تخنیک جدید و غیره بصورت نسبی در نظر گرفته می شود. در مؤثریت نسبی مقایسه می گردد که این مؤثریت بصورت نسبی در سرمایه گذاری میسر است یا در ترویج تخنیک جدید یا در بلند بردن تخصص کارمندان که در این حالت مقایسه نسبی صورت می گیرد. علاوهً سنجش و محاسبه مؤثریت اقتصادی نسبی در پلانگذاری و طرح ریزی پروژه ها با درنظر داشت وریانت های ممکنه و تأمین آن صورت می گیرد. باید یاد آور گردید که هم مؤثریت اقتصادی مطلق و هم مؤثریت اقتصادی نسبی عبارت از مقدار نسبی است که، با نسبت حاصل بر مصرف:

حاصل

مصرف

افاده می گردد. بدین وسیله در یک تصدی صنعتی ازدیاد مؤثریت با در نظر داشت حاصل بیشتر با مصرف کمتر میسر شده می تواند و این اصل با استفاده مطلوب از مواد خام، نیروی کار و منابع

مالی و غیره میسر می گردد.

در تصدیهای صنعتی عمدتاً دو طریق عمده رشد و انکشاف تولیدی وجود دارد که عبارت اند از:

۱- روش رشد و انکشاف تولیدی بصورت تشدید (Intensive)

۲- روش رشد و انکشاف تولیدی بصورت غیر تشدید (Extensive)

در روش رشد و انکشاف تولیدی بصورت تشدید (Intensive) می توان گفت که، انکشاف تولیدی بر اساس استفاده کامل از ظرفیت های تولیدی تصدی و بکار بردن مؤثر وسایل تولیدی موجود میسر می گردد.

در صورت رشد و انکشاف تولیدی بصورت غیر تشدید (Extensive) به سرمایه گذاری اضافه، ازدیاد بخشیدن تعداد کارگران، کارمندان و ... ضرورت می باشد، که اساس بلند بردن مؤثریت عبارت از بکار برد روش رشد و انکشاف تولیدی بصورت تشدید (Intensive) می باشد.

- شاخص های مؤثریت اقتصادی:

شاخص هائیکه به کمک آنها مؤثریت مطلق و نسبی اندازه می گردد، باید عمدتاً معیار و اندازه مؤثریت اقتصادی و رشد مولدیت کار را با در نظر داشت تقلیل بخشیدن مصرف کار (مصرف زمان کار) در تولید محصولات صنعتی مورد نظر انعکاس دهد.

شاخص های عمده مؤثریت نسبی عبارت اند از:

- حجم سرمایه گذاری

- مصارف تمام شد محصولات صنعتی

- مولدیت کار

- مدت جریان مصارف سرمایه گذاری اضافی

حجم سرمایه گذاری، مقدار سرمایه گذاری را مشخص می سازد که برای یک واحد ظرفیت تولیدی مورد نظر و یا اندازه تولید مورد نظر به شکل جنس یا امتعه و ارزش در نظر گرفته می شود.

مصارف تمام شد نیز یکی از شاخص های مؤثریت اقتصادی می باشد. مصارف تمام شد به سطح تصدی صنعتی عبارت از مجموع مصارف سالانه تصدی به ارتباط انواع



طوريکه قبلاً تذکر يافت، شاخص معمول تر به اين ارتباط عبارت از مولدیت کار می باشد که به سطح اقتصاد ملی، مولدیت کار عبارت از حاصل تقسیم تمام محصول اجتماعی در یک سال در تمام سکتور های اقتصاد ملی بر مصارف کار زنده جمع کار غیر زنده بدست می آید که، این اصل توسط فورمول ذیل ارائه می گردد:

$$\text{مولدیت کار} = \frac{\text{مجموع محصول اجتماعی}}{\text{کار زنده} + \text{کار غیر زنده}}$$

شاخص دیگری که مؤثریت اقتصادی را در کار زنده به سطح کشور انعکاس می دهد عبارت از نسبت عاید ملی بر تعداد کارمندان می باشد:

$$\text{مؤثریت} = \frac{\text{عاید ملی}}{\text{تعداد کارمندان}}$$

این شاخص ارتباط کار تعداد کارمندان را با در نظر داشت سطح استفاده از وسایل تخنیکي، مواد خام و سایر مواد نشان می دهد و همچنان مؤثریت استفاده از وجوه اساسی از طریق تقسیم نمودن عاید ملی بالای وجوه اساسی تولیدی که در پروسه کار سهم می باشند تعیین می گردد، که توسط فورمول ذیل ارائه می شود:

$$\text{مؤثریت وجوه اساسی} = \frac{\text{عاید ملی}}{\text{وجوه تولیدی}}$$

این شاخص مقدار عاید ملی ایجاد شده را به ارتباط ارزش وسطی سالانه وجوه اساسی به اندازه یک واحد پولی ارائه می دارد.

شاخص عمده مؤثریت که سرمایه گذاری می باشد، عبارت از نسبت حجم سالانه رشد عاید ملی بر مقدار سرمایه گذاری که، باعث این رشد گردیده می باشد و توسط فورمول ذیل بدست می آید:

$$\text{مؤثریت سرمایه گذاری} = \frac{\text{مقدار رشد عاید ملی}}{\text{مقدار سرمایه گذاری که باعث رشد گردیده است}}$$

با در نظر داشت این شاخص در مورد رشد عاید ملی در هر واحد پولی (هر افغانی) سرمایه گذاری جدید می توان قضاوت کرد.

اقتباس از دروس پوهنتون کابل



تهیه کننده: روشن احمد نادر
تحلیلگر خاص سکتور خارجی

معین و مشخص تولیدات می باشد. مصارف تمام شد به حیث یک شاخص بالای مؤثریت تولیدی تأثیر اساسی و ارزنده داشته است.

همچنان مولدیت کار عبارت از شاخصی است که، غرض تعیین و تثبیت اندازه مصارف کار زنده (مصارف زمان کار زنده) مورد استفاده قرار می گیرد. این شاخص با در نظر داشت مقدار تولید توسط یک تن کارگر تولیدی در نظر گرفته می شود. باید یاد آور شد که مؤثریت تولیدی بر اساس استفاده معقول از منابع و امکانات مادی، قوای بشری و مالی غرض استحصال تولیدات ارزان و دارای کیفیت عالی میسر شده می تواند. ازدیاد مؤثریت تولید از طریق رشد مولدیت کار و استفاده معقول از تخنیک جدید، ارتقا و بلند بردن تخصص کادر ها، سازماندهی درست و مطلوب تولید و اداره سالم امکان پذیر است.

با اصطلاحات حقوقی و اقتصادی آشنا شوید

بخش چهارم

ګردآوردنګان: څارونکي پاميري و څارونکي حیدري اعضای دفتر مشاوریت حقوقی

- ۱۳۱- دارایی: اموال و حقوق مالی، دیون، تعهدات و یا اعتبارات اشخاص می باشد.
- ۱۴۰- دلال اسعار: شخص حقیقی یا حکمی که اسعار خارجی را به مقدار زیاد می خرد تا آنرا با بدست آوردن نفع به بانک های کوچک بفروشد.
- ۱۴۱- رشوه: اخذ پول نقد، مال یا منفعتی و یا هم گرفتن وعده آن، از طرف موظف خدمات عامه به منظور اجراء، امتناع و یا اخلال در وظیفه ای که به آن مکلف میباشد.
- ۱۴۲- رهن: عقدی که به موجب آن در قید نگهداشتن مالی در برابر پرداخت حق مالی که ادای ګُل یا بخشی از آن ممکن باشد.
- ۱۴۳- ساختار قانونی بانک: مشخص نمودن نوعیت قانونی بانک و تشکیلات آن در مطابقت با احکام قانون.
- ۱۴۴- سپرده های نقدی: تسلیمی چک، پول و سایر اسناد مالی که بحیث وسیله پرداخت در مطابقت با احکام قانون قبول گردیده باشد.
- ۱۴۵- سرقت: اخذ مال منقول منقوم غیر از محل محرز طور خفیه، به عباره دیگر ربودن مال منقوم، منقول بطور خفیه به قصد تصاحب. یعنی ربودن مال منقوم که خلاف رضایت مالک مال طور خفیه سرقت گردد و فاعل این عمل را سارق می نامند.
- ۱۴۶- سرقتی بانک: پرداخت مازاد قیمت پرداخت شده توسط یک بانک به منظور وصول دارایی و بدهی ها، متناسب به ارزش خالص دارایی و بدهی.
- ۱۴۷- سرمایه مالی: مبلغ سرمایه که تفاوت بین مجموع دارایی ها، بدهی ها مبنی بر معیار های محاسبوی و عدم در نظر داشتن آن میباشد.
- ۱۴۸- سکه: قطعه فلزی که مزین با نقش، جمله یا علامتی بوده و از طرف دولت مطابق به قانون، قابل چلند شناخته شده باشد.
- ۱۴۹- سلم: بیعی که در آن مبادله مال در زمان حال در مقابل مال در زمان آینده با در نظر داشت شروط قانونی و شرعی آن صورت میگردد.
- ۱۳۱- دارایی: اموال و حقوق مالی، دیون، تعهدات و یا اعتبارات اشخاص می باشد.
- ۱۳۲- دارایی مالی عامه: پول عامه یا سایر دارایی های مالی که تحت تصرف یا کنترل دولت قرار داشته باشد.
- ۱۳۳- دارایی نقدی: دارایی که نقد باشد و یا به سهولت به نقد تبادل شده بتواند.
- ۱۳۴- دستگاه تجارتي: دستگاه فنی و حرفوی، که با استفاده از وسایل تخنیکي و مواد مختلف به منظور تولید، مونتاژ و یا ترمیم اشیای مشخص فعالیت میکند.
- ۱۳۵- دعوی افلاس: دعوی که موضوع آن اعلام و تثبیت افلاس تجارتي باشد.
- ۱۳۶- دعوی تجارتي: دعوی که مبنای موضوع آن معاملات تجارتي باشد.
- ۱۳۷- دفتر تجارتي: دفتری که در آن دارایی ها، فعالیت های روزمره و همه مراسلات وارده و صادره ثبت می گردد.
- ۱۳۸- دفتر ثبت بانکی: دفتر رسمی و مطبوعی که ثبت، صدور، لغو جواز و اجازه نامه، اجراءات ورشکستگی و حدود اختیارات مدیران بانک در آن از طرف شخص موظف درج می گردد.
- ۱۳۹- دفتر مرکزی تجار: محلی که در داخل یا خارج از کشور موقعیت دارد، علاوه بر اینکه در اساسنامه درج میباشد، دفاتر اصلی اجرائیوی نیز در آن جا قرار



- ۱۵۰ - سلم دهنده: شخصی که ثمن مبیعه را در زمان حال به قصد سپردن آن (مبیعه) در زمان آینده به سلم گیرنده، بدست آورد.
- ۱۵۱ - سلم گیرنده: شخصی که ثمن مبیعه را در زمان حال به قصد قبض آن در زمان آینده به سلم دهنده بپردازد.
- ۱۵۲ - سوء استفاده از قدرت: عملی که یک شخص از موقف دولتی خویش استفاده نا جائز نموده، منجر به ضرر به شخص، مردم، دولت یا اجتماع میگردد.
- ۱۵۳ - شرطنامه: سندی که برای انعقاد عقد حتمی پنداشته شده و قبل ازینکه قرار دادی منعقد شود، باید از جانب یکی از طرفین ارائه و قبول گردد.
- ۱۵۴ - شرکت تضامنی: شرکتی که در تحت عنوان معین برای امور تجارتي بین دو یا چند نفر، با مسوولیت تضامنی تشکیل میشود، اگر دارایی شرکت برای تادیه تمام قروض کافی نباشد، شرکاء به ادای قروض می پردازند، شرکت های تضامنی باید دارای قرار داد تحریری باشند.
- ۱۵۵ - شرکت تضامنی مختلط: شرکتی که برای امور تجارتي در تحت عنوان مخصوص بین دو یا چند نفر تشکیل و مسوولیت هر یک از شرکاء به نسبت سرمایه ایست که در شرکت گذاشته اند، در حین اداء دین، شرکاء بطور جمعی رفع مسوولیت می نمایند، این شرکت را (کوماندیت) نیز میگویند.
- ۱۵۶ - شرکت محدود المسوولیت: شرکتی که بین دو یا چند نفر برای امور تجارتي تشکیل شده و هر یک از شرکاء بدون اینکه سرمایه به سهام یا قطعات سهام تقسیم شده باشد، فقط تا اندازه سرمایه خود در شرکت مسوول قروض و تعهدات آن اند.
- ۱۵۷ - صراف بانک: شخصی که طبق احکام قانون در برابر تضمین معین استخدام شود، شامل درجات بانکی و مسوول جمعدهی پولی میباشد.
- ۱۵۸ - صلاحیت بودجوي: صلاحیتی که مطابق احکام قانون به منظور صدور اسناد مربوط به بودجه سالانه به مرجع ذیصلاح اعطاء میگردد.
- ۱۵۹ - صندوق اعانات: بنیادی که برای جمع آوری مساعدت های نقدی اشخاص به منظور بمصرف رسانیدن آن در امور معین مادی و یا معنوی تأسیس گردیده باشد.
- ۱۶۰ - صندوق تقاعد: حساب ذخیره و نگهداشت وجوه نقدی، که بر اساس قانون و لوایح معین پرداخت حقوق دوران تقاعد، کارکنان ملکی و منسوبین نظامی دولت از آن بهره مند میگرددند.
- ۱۶۱ - صندوق سرمایه گذاری: شرکتی که از طریق دریافت وجوه از عموم مردم در اسناد بهادار سرمایه گذاری می نماید.
- ۱۶۲ - ضرابخانه: محل تثبیت شده، به منظور ساختن سکه ها و ضرب زدن مسکوکات در مطابقت به احکام قانون.
- ۱۶۳ - عرف تجارتي: افعالی که در شغل تجارت مکرراً واقع و یا در محلی تکرار شود.
- ۱۶۴ - عریضه: ورق مطبوع و بهادار که به منظور تحریر شکایات و مطالبه های عارضان به مراجع دولتی، بدسترس عامه قرار داده میشود.
- ۱۶۵ - عقد: توافق دو اراده به ایجاد، تعدیل، نقل یا ازاله حق در حدود قانون.
- ۱۶۶ - عقد تدارکاتی: عقدی که به موجب آن عاقد در برابر گرفتن پولی، متعهد به اجرای تعهدات خود در مدت معینه گردد.
- ۱۶۷ - عقد تجارتي: عقدی که بین دو تاجر یا تاجر و شخص دیگر منعقد گردد.
- ۱۶۸ - عقد کار: پیمان و قرار میان اشخاص حقیقی و یا حکمی بمنظور انجام کار و یا خدمت.
- ۱۶۹ - علم مالیه: علمی که از تهیه منابع مالی و مخارج عامه بحث میکند.
- ۱۷۰ - غاصب: شخصی که ملک، دارایی و یا حقوق غیر را بدون مجوز شرعی و قانونی بطور علنی طوری در تصرف خود قرار دهد که تصرف مالک منقطع شده باشد.

ادامه دارد...

افغانستان منحیت بازار انحصاری پاکستان



های خصوصی، یک ضمانت لازم برای حفظ آزادی و دموکراسی ایجاد شده است.

دست آورد های بازار آزاد بعضاً در معرض یک تهدید به نام انحصار قرار میگیرد که انحصار نه تنها آزادی را محدود می سازد، بلکه مصارف اجتماعی فوق العاده گزاف را نیز در قبال دارد. در موجودیت انحصار، مصرف کنندگان مجبور اند تا به قیمت های بالا، کالا هایی با کیفیت پایین را به مصرف برسانند که به صورت عموم رفاه اجتماعی را پایین می آورد. وقتی انحصار قوی میشود از اداره کم کم خارج می گردد، بیکاری بوجود آمده و کشور را به سمت بحران سوق میدهد. این روش در بین کشور هائیکه ارتباط تجارتي دارند، زیاد تر به مشاهده می رسد. کشور ما با همسایگان بخصوص پاکستان روابط تاریخی تجارتي دارد و در طول تاریخ از راه های غیر قانونی کالا هایی بدون کیفیت را وارد بازار های داخلی ما نموده است که بدون کنترل از جانب مسوولین به قیمت دلخواه بالای مردم ما به

امروز دولت ها، انحصار یک کشور و یا چند کشور را مستقیماً در اختیار ندارند، بلکه آنرا توسط مؤسسات بزرگ خصوصی که در خارج از کشور سرمایه گذاری و فعالیت می نمایند، در کنترل آورده و توسط آنها مواد تولیدی، تکنالوژی و سایر اجناس خود را بخارج صادر می نمایند و اقتصاد کشور دومی را تضعیف و کالا های تجارتي تولید کشور خود را بالای شان تحمیل می نمایند و از آنها منحیت مارکیت فروش اجناس و کالا ها کار گرفته و از این طریق بازار کشور وارد کننده را در انحصار خود میآورند.

انحصار به عنوان یک نقطه ضعف اقتصاد آزاد، زمانی شکل میگیرد که دولت نتواند نقش مدیریتی و نظارتي اش را بر روند فعالیت های آزاد اقتصادی به خوبی انجام دهد. انحصار منجر به محدود شدن آزادی و افزایش خلأ اجتماعی میشود. مهم ترین خصوصیت اقتصاد مُدرن، دموکراتیک بودن آن است که به دلیل توزیع گسترده قدرت اقتصادی در بین میلیون ها افراد و شرکت

تراز تجارتي سالانه در طی چهار سال گذشته از ۸۵۰ میلیون دالر (۷۷ میلیارد روپیه پاکستانی) به ۲.۵ میلیارد دالر (۲۲۵ میلیارد روپیه پاکستانی) افزایش یافته است و همچنان پاکستان در تلاش آنست تا در استخراج معادن و توسعه آب و برق در افغانستان سهمین گردد.

به باور تمام، با بهبود وضع امنیتی کشور، میتواند افغانستان به راه ترانزیتی قوی میان آسیای جنوبی، آسیای مرکزی، چین و شرق میانه مبدل گردد. یقیناً در این راستا تنها سود کشور افغانستان نه بلکه پاکستان نیز می تواند ازین راه نفع ببرد و در چنین وضعیتی، تجارت خود را توسعه دهد و از این طریق به بازارهای آسیایی میانه و کشورهای شمال افغانستان راه یابد. این توسعه و گسترش و ورود کشور پاکستان به بازارهای جنوب، میتواند به رونق اقتصادی پاکستان هم تمام گردد و سود بیشتری را از این طریق بدست بیاورد.

افغانستان با داشتن منابع سرشار طبیعی جای بهتری برای سرمایه گذاری و ایجاد شغل میباید. مگر محاط بودن افغانستان به خشکه و استفاده جویی های ناسالم پاکستان در راستای تجارت و توسعه سرمایه گذاری ها به این کشور موانع ایجاد میکند و توقع می رود که نشست توکیو رول عمده یی را در اقتصاد آینده کشور بازی نماید. در شرایطی که کشور ما به طرف ثبات اقتصادی به پیش می رود و به باور کارشناسان اقتصادی، امضاً سند راهبردی با ایالات متحده امریکا و کشورهای اروپایی نیز تضمین خوبی برای رشد سرمایه گذاری در افغانستان است. همچنان پیامد کنفرانس های منطقوی نیز سرمایه گذاران را امیدوار میسازد تا در سرمایه گذاری در بخش های مختلف بخصوص تولید اجناس، مواد خوراکی و سایر مواد مورد نیاز کشور ما سهم فعال داشته باشند و مارکیت های کشور را از انحصار اجناس پاکستانی نجات دهند. همچنان دولت و تجار ملی این کشور در شرایط کنونی می توانند تجارت خویشرا با دیگر کشورهای همسایه و یا کشورهای دوست در پهلو پاکستان تقویه بخشند تا تجار افغان به راحتی تجارت خویشرا انجام دهند و بازارهای افغانستان از انحصار اجناس بی کیفیت پاکستان نجات یابد.

فروش رسانیده شده و در عوض از همین راه ها اجناس صادراتی ما از قبیل قالین، چوب چار تراش، مواد زراعتی، نباتات طبی و ... به پاکستان بطور قاچاق صادر می گردد. مطابق ارزیابی بانک جهانی، اقتصاد افغانستان ۸۰٪ اقتصاد غیر رسمی میباشد یعنی دولت ۲۰٪ اقتصاد کشور را در اختیار دارد. اشخاصیکه به صورت غیر رسمی در این راستا فعالیت دارند، از خلای بزرگ قانونی استفاده نموده که یک ارزش را خلق اما در محاسبه عمومی اقتصاد ملی و در محصول اجتماعی GDP ثبت نمی گردد.

صادرات پاکستان به جمهوری اسلامی افغانستان به میلیون ها دالر می رسد که شامل انواع مختلف مواد غذایی مانند: برنج، روغن، بوره و سایر کالا های صادراتی با کیفیت پایین و جعلی مثل بازیچه های غیر ضروری برای اطفال (سامان آلات پلاستیکی جنگی که بالای ذهن اطفال تأثیرات منفی می گذارد و...) می باشد.

افغانستان کشوریست محاط به خشکه و یگانه راه نزدیک به بحر هند همانا بندر کراچی پاکستان است، از همینرو پاکستان سعی دارد که روابط تجارتي افغانستان را با کشورهای همسایه مختل و محدود سازد، از همین رو همیشه ورود امتعه تجارتي هند را از طریق پاکستان به افغانستان و عکس آنرا تحریم می نماید که این روش پاکستان، مخالف قانون ترانزیتی کشورهای محاط به خشکه می باشد.

میتوان گفت که افغانستان مارکیت انحصاری پاکستان می باشد زیرا کنترل تقریباً کامل مارکیت را در اختیار داشته و همچنان اقتصاد افغانستان نظر به اینکه یک اقتصاد وارداتی و نوبا است و اسعاری که از مدرک کمک های خارجی و عواید بدست می آید، بدون کمترین بهره برداری اقتصادی از آن دو باره در بدل کالا های بدون کیفیت و بدون ارزش پاکستان از کشور خارج می شود.

سال قبل صد ها کانتینر اموال افغانستان به بهانه بررسی امنیتی در تأسیسات بندر کراچی مدت چندین ماه متوقف شد و این اقدام مخرب پاکستان باعث کمبود اموال تجارتي در افغانستان گردیده و به این ترتیب قیمت اموال توردی را که افغانستان به آن نیاز شدید داشت عمداً بلند ساخت و اقتصاد افغانستان از آن متأثر گردید.

یکی از مقامات پاکستانی در کنفرانس منطقوی اظهار داشت که

ورزش و اقتصاد

امروز ورزش به یکی از مباحث و معادلات اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی جهان مبدل گردیده است و در حال حاضر به سوی رشد و رونق هر چه بیشتر در حرکت بوده و بسوی کمال و اعتلای راه می نوردد که در بعضی از کشورها به منبع درآمد خوب و بزرگی تبدیل شده است. همچنان ورزش را معدنی از فلزات قیمتی گفته اند که در محلی دور دست باشد و نتوان بدون زحمت و ریاضت از آن بهره برد و در شرایط فعلی از ورزش به عنوان یک صنعت نیز یاد نموده اند.

افغانستان بعد از تجربه سه دهه جنگ که خسارات ناشی از آن تا حال باقیست از کاروان رشد و پیشرفت جهان دور مانده است ولی با وجود عالمی از مشکلات سیر پیشرفت خوبی را در دهه اخیر تجربه و کسب نموده است که می توان به گونه مثال از ورزش نوپای کشور به ویژه ورزش تکواندو یادآوری نمود. حضور تیم ورزشکاران رشته های مختلف در مسابقات اولمپیک ۲۰۱۲ لندن گام بسیار ارزشمند و مؤثر در جهت شناخت جهان از ورزش و ورزشکاران با شهامت با اندک امکانات کشور ما بوده است که این ورزش کاران توانا با اراده و قدرتی که داشتند بیرق زیبای کشور را در میان پرچم های دیگر کشورهای دنیا به اهتزاز در آوردند که این خود مصداق خوبی در قسمت مستعد بودن افغانها برای ما و کشور عزیز ما محسوب می گردد.

هیئت رهبری و منسوبین د افغانستان بانک حضور ورزشکاران کشور را در این مسابقات جهانی تبریک گفته و تمجید نموده و از بارگاه خداوند متعال آرزوی موفقیت های مزید شان را در جهت، رشد و توسعه ورزش در مسابقات آینده در سطح ملی و بین المللی می نمایند.



BanK

Da Afghanistan Bank, Publication

Issue 62 Sixth Year, August 2012



په اقتصادي معاملو کې د افغانی پيسو ترويج نه يوازی د دې پيسو مبادلوی ارزښت

زیاتوي بلکې د افغانستان د پولې سیستم د لانه کیدو لامل کیږی.